

stuk **1168** (2010-2011) – Nr. 3
ingediend op 15 december 2011 (2011-2012)

Voorstel van decreet

van mevrouw Else De Wachter, de heer Tom Dehaene,
mevrouw Lies Jans, de heer John Crombez
en de dames Vera Jans, Helga Stevens en Tinne Rombouts

houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

Voorstel van decreet

van de dames Vera Van der Borgh en Patricia Ceysens,
de heer Peter Gysbrechts
en de dames Lydia Peeters en Gwenny De Vroe

houdende wijziging van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, wat de oprichting van een Vlaams Centrum voor Adoptie betreft

Hoorzitting

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebelid
uitgebracht door de dames Marijke Dillen, Katrien Schryvers
en Mieke Vogels

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Tom Dehaene.

Vaste leden:

de heer Tom Dehaene, de dames Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borght;
de heer John Crombez, mevrouw Else De Wachter;
de dames Lies Jans, Helga Stevens;
mevrouw Ulla Werbrouck;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Griet Coppé, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de dames Gerda Van Steenberge, Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
mevrouw Mia De Vits, de heer Bart Van Malderen;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Stukken in het dossier:

1168 (2010-2011) – Nr. 1: Voorstel van decreet
– Nr. 2: Amendementen

275 (2009-2010) – Nr. 1: Voorstel van decreet

INHOUD

I.	Uiteenzetting door mevrouw Marleen Bloemen, bestuurslid van de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin en adoptiemoeder.....	5
1.	Inleiding	5
2.	Instroombeheer en gezamenlijke informatiesessie	6
3.	Evaluatie van kandidaat-adoptieouders.....	6
4.	Steunpunt Adoptie	7
5.	Zelfstandige adoptie en nieuwe kanalen	7
6.	Wat of waar is de plaats van VAG in dit geheel?	7
7.	Tot slot	8
II.	Uiteenzetting door mevrouw Sarah Quintens en de heer San-Ho Correwyn, geadopteerd.be	9
1.	Het project.....	9
2.	Visie.....	9
3.	Voorstel van decreet van mevrouw Else De Wachter – positieve punten, algemene kritiek en aanbevelingen.....	9
4.	Inzagerecht	9
III.	Uiteenzetting door mevrouw Ann Vandenbroucke, diensten maatschappelijk onderzoek.....	10
1.	Het oprichten van een Vlaams Centrum voor Adoptie.	10
2.	Het ontwikkelen van een langetermijnvisie	10
3.	Het ontwikkelen van een realistisch instroombeheer.....	10
4.	Het proactieve kanaalonderzoek	10
5.	Het voeren van een gericht adoptiebeleid voor kinderen met speciale noden	10
6.	Het uitvoeren van het maatschappelijk onderzoek.....	11
7.	De diensten maatschappelijk onderzoek binnen de CAW's	11
IV.	Vragen	11
V.	Uiteenzetting door mevrouw Pia Dejonckheere, coördinator vzw Triobla.	13
VI.	Uiteenzetting door mevrouw Nadine Meeus, vertegenwoordiger van VCOK vzw en adoptiemoeder.....	16
1.	Wat zijn speciale noden?	16
1.1.	Definitie en afbakening van speciale noden.....	16
1.2.	Communicatie over de profielen van adoptiekinderen.....	16
1.3.	Nazorg en visie op kinderen met een zware handicap.....	17
2.	Beleidsaanbevelingen.....	17

VII. Uiteenzetting door mevrouw Ann Somers, voorzitter Steunpunt Nazorg Adoptie	17
VIII. Vragen	18
IX. Uiteenzetting door mevrouw Ann Loos namens de adoptiediensten Het Kleine Mirakel vzw, Fiac-Horizon vzw en Ray of Hope vzw	20
1. Taken van een erkende adoptiedienst.....	20
2. Informeren van kandidaat-adoptanten	20
3. Steunpunt Adoptie	20
4. Steunpunt Adoptie: samenwerking bevorderen	21
5. Steunpunt Adoptie en nazorg	21
6. Subsidiëring.....	21
7. Wachttijden	21
8. Knelpunten in de huidige samenwerking met buitenlandse kanalen	21
9. Vragen	21
X. Uiteenzetting door mevrouw Dorine Chamon, Vlaamse adoptieambtenaar	21
1. Internationaal: Haags Adoptieverdrag (1993).....	22
2. Zeven aanbevelingen.....	22
2.1. Installeren van instroombeheer	22
2.2. Bundeling van voorbereiding, vorming en nazorg	23
2.3. Voeren van een gericht beleid voor de adoptie van kinderen met speciale noden.....	23
2.4. Optimaliseren van het maatschappelijk onderzoek naar de geschiktheid van kandidaat-adoptieouders	23
2.5. Een kwaliteitskader als basis voor de subsidiëring van adoptiediensten.....	23
2.6. Exploreren van nieuwe adoptiekanalen.....	24
2.7. De Vlaamse Centrale Autoriteit Adoptie krachtiger positioneren als regisseur inzake interlandelijke adoptie	24
XI. Vragen	24
Bijlage 1: Standpunt www.geadopteerd.be over het inzagerecht	27
Bijlage 2: Nota voorbereidingscentra	37
Bijlage 3: Opmerkingen van Triobla vzw bij het voorstel van decreet van mevrouw Vera Van der Borgh.....	45
Bijlage 4: Opmerkingen van Kind en Gezin bij de voorstellen van decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.....	49

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid hield op woensdag 19 oktober 2011 een hoorzitting over het voorstel van decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, en over het voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, wat de oprichting van een Vlaams Centrum voor Adoptie betreft (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 275/1). In overeenstemming met artikel 26, punt 2, van het Reglement (*Parl. St.* VI. Parl. 2011-12, nr. 7/1) worden beide voorstellen van decreet immers samen behandeld.

Tijdens de hoorzitting namen de volgende sprekers het woord: mevrouw Marleen Bloemen, bestuurslid van van het Vlaams Parlement Vereniging voor Kind en Adoptiegezin en adoptiemoeder; mevrouw Sarah Quintens en de heer San-Ho Correwyn van www.geadopteerd.be; mevrouw Ann Vandenbroucke, diensten maatschappelijk onderzoek mevrouw Pia Dejonckheere, coördinator van vzw Triobla, mevrouw Nadine Meeus, VCOK en adoptiemoeder; mevrouw Ann Somers, VCOK en Steunpunt Nazorg; mevrouw Annemie Paeshuyse van adoptiedienst Het Kleine Mirakel, mevrouw Ann Loos van adoptiedienst FIAC en mevrouw Erika Van Beek van adoptiedienst Ray of Hope; en ten slotte mevrouw Dorine Chamon, Vlaams adoptieambtenaar.

I. UITEENZETTING DOOR MEVROUW MARLEEN BLOEMEN, BESTUURSLID VAN DE VERENIGING VOOR KIND EN ADOPTIEGEZIN EN ADOPTIEMOEDER

1. Inleiding

Mevrouw *Marleen Bloemen* zegt inleidend dat zij adoptieouder is en reeds meer dan twintig jaar vrijwilliger van VAG, de laatste tien jaar als voorzitter van de provinciale afdeling Limburg en lid van de raad van bestuur. Zij is slechts een van de 125 vrijwilligers en een van de 850 leden van deze organisatie.

VAG is al 25 jaar uniek in Vlaanderen als belangenverdediger van adoptiegezinnen. Het beleid van VAG wordt bepaald door adoptieouders. Dat zijn allemaal mensen die het beste voorhebben met het adoptiekind. Voorts wil VAG andere (kandidaat-)adoptanten informeren, vormen, begeleiden en animeren, meehelpen aan de uitbouw van een ondersteunend netwerk. De kracht van VAG zit in haar laagdrempelige werking. VAG wordt gedragen door 125 vrijwilligers en ondersteund door enkele professionelen.

De vereniging is verheugd dat na al die jaren werk wordt gemaakt van een langetermijnvisie op adoptie met de uitwerking van een (beter) decreet. De procedure wordt aangepast aan de huidige context. Vroeger werden adoptieouders al gehoord als deelnemers aan de staten-generaal Interlandelijke Adoptie en aan vragenronden door politici. De leden van VAG zijn door hun dagdagelijkse omgang met adoptiekinderen ook goed geplaatst om knelpunten te detecteren en te signaleren. VAG vindt het normaal dat dit gebeurt. Het zijn immers de adoptieouders die de adoptieprocedure moeten doorlopen en die de kinderen in de best mogelijke omstandigheden moeten opvoeden.

In de voorstellen van decreet staat dat men adopteert omdat men een kansloos kind een beter leven wil geven en de kans wil bieden op te groeien in een gezinssituatie, en omdat men de eigen kinderwens wil vervullen. Vaak gaan deze twee samen, en VAG is blij met de volgorde. Het gaat hier immers over kinderen, over afhankelijke en per definitie gekwetste personen die beschermd moeten worden. Toch dient erkend te worden dat het vervullen van een kinderwens voor veel mensen de eerste stap is om over te gaan tot adoptie. Maar dit mag niet ten koste gaan van het belang van het kind. Daarom staat VAG ook voor de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin: een organisatie voor en door adoptiegezinnen, waarbij het kind centraal staat.

Goed beleid is een kritisch beleid: kijken en bevragen waar de knelpunten zich situeren en deze verbeteren. Het lijkt simpel, maar is het vaak niet. Adoptie is een gevoelig thema voor alle betrokkenen. Als het beleid vastloopt dan is er heel wat denkwerk, daadkracht

en samenwerking nodig om tot een goede oplossing te komen. VAG wil daar graag constructief aan meewerken.

Beide voorstellen van decreet zijn ambitieus en op vele vlakken te ondersteunen. VAG vindt ook meerdere adviezen terug die onder meer door adoptieouders tijdens de staten-generaal Interlandelijke Adoptie werden geformuleerd.

Dat men de adoptiesector wil professionaliseren, efficiënter beleid wil voeren en de versnippering wil tegengaan, kan VAG alleen maar toejuichen. De geldende regelgeving heeft vele verbeteringen aangebracht, maar toch ziet VAG nog vele grote knelpunten. De onmenselijke en lange adoptieprocedure voor kandidaat-adoptiegezinnen is er maar een van.

Aangezien in de twee voorstellen van decreet gelijksoortige punten terug te vinden zijn, bespreekt VAG beide voorstellen van decreet samen.

2. Instroombeheer en gezamenlijke informatiesessie

VAG onderschrijft het Haagse principe dat het beter is om kinderen in eigen land op te vangen. Door binnenlandse adopties is er in de herkomstlanden minder vraag naar opvang in het buitenland. Dat is goed voor de kinderen, maar tegelijk minder positief voor de kandidaat-adoptieouders. De groep kandidaat-adoptieouders is momenteel veel groter dan de groep adoptabele kinderen wereldwijd. Dit onevenwicht zorgt voor ellenlange wachtlijsten en valse verwachtingen bij veel kandidaat-adoptieouders.

Instroombeheer is geen populaire maatregel, vooral niet bij kandidaat-adoptiegezinnen die liever direct willen instappen in de procedure. Toch is VAG voorstander van deze maatregel. Dit heeft verschillende positieve effecten. De informatie die gegeven werd tijdens de voorbereiding blijft actueel. Kandidaat-adoptanten worden slechts eenmaal gescreend, waardoor een verlenging van het geschiktheidsvonnis overbodig zal worden. Het proces voor de kandidaat-adoptieouders – die tenslotte voor het adoptiekind gaan zorgen – blijft menselijk.

Om geen valse verwachtingen te scheppen bij de kandidaat-adoptieouders, is het belangrijk dat ze goed op de hoogte zijn van de actuele mogelijkheden om te adopteren. Daarom vindt VAG de gezamenlijke informatiesessies een zeer goed idee, alsook de mogelijkheid om de adoptiediensten vooraf te contacteren.

VAG wil duidelijke communicatie met de kandidaat-adoptanten over de principes die de instroom zullen beheren.

3. Evaluatie van kandidaat-adoptieouders

Het maatschappelijk onderzoek is de meest besproken en meest gevoelige stap in de adoptieprocedure. Dat zal altijd zo blijven. Het is immers niet evident om als persoon beoordeeld te moeten worden op eender welke geschiktheid, in het bijzonder de geschiktheid om ouder te mogen worden. Adoptie is voor vele kandidaat-ouders de laatste kans om een gezin te stichten. Kandidaat-adoptieouders ervaren het maatschappelijk onderzoek vaak als zeer confronterend, zwaar en onmenselijk.

VAG is van mening dat een professioneel, kwalitatief en objectief maatschappelijk onderzoek noodzakelijk is om toekomstige adoptieouders te evalueren. Het is de bedoeling dat het adoptiekind in een gezin terechtkomt dat stabiel is, warmte kan geven, voldoende draagkracht heeft, en kan omgaan met wat de rugzak of het boek van het adoptiekind wordt genoemd. De vergelijking maken met de opvoeding van een biologisch kind, is daarom niet correct. Adoptieouders zijn in de eerste plaats ouders, maar wel van een kind

met een rugzakje. Een voor adoptie afgestaan kind is altijd een gekwetst kind met speciale noden. Adoptieouders zijn zeker geen perfecte ouders, en mogen ook niet op die manier geëvalueerd worden. De screening wordt het best uitgevoerd door ervaren en mature evaluatoren.

VAG is voorstander van het afsluitend feedbackgesprek als respectvolle afronding van het maatschappelijk onderzoek, en wel voor alle kandidaat-adoptiegezinnen, ongeacht de vraag of ze een positief of een negatief advies krijgen.

Het onderzoek onder leiding van professor Vanderfaellie was een goed initiatief om deze stap in de procedure te onderzoeken. VAG hoopt dat de aanpassingen in de praktijk binnenkort zullen volgen.

4. Steunpunt Adoptie

VAG erkent de nood aan uitbouw van nazorg, en kan zich vinden in de bundeling van de expertise, professionaliteit en budgetten. Het flexibel inzetten van de personen die voorbereiding geven in de nazorg, lijkt een goed plan. Ook het installeren van extra vorming voor bepaalde groepen adoptiekinderen (kinderen die met elkaar verwant zijn, speciale noden, oudere kinderen) lijkt noodzakelijk in een nieuw decreet. De voorbereiding, begeleiding en ondersteuning tijdens de wachtperiode, de ondersteuning net voor de afreis en de nazorg kunnen een continuüm vormen.

5. Zelfstandige adoptie en nieuwe kanalen

Hoe sterk de kinderwens ook is: de visie van VAG is ouders voor kinderen zoeken en geen kinderen voor ouders. VAG is van mening dat het Vlaams Centrum voor Adoptie krachtig moet optreden als er enige twijfel is bij de goedkeuring van een kanaal, ook al kunnen er veel kinderen een plaats krijgen in Belgische gezinnen.

Een professionele en efficiënte werking van het Vlaams Centrum voor Adoptie is daarbij noodzakelijk. VAG pleit voor extra professionaliteit die mogelijks een uitbreiding van kanalen in herkomstlanden kan teweegbrengen. Ook kan er beter samengewerkt worden met zelfstandige kandidaat-adoptieouders, zodat op termijn een goedgekeurd kanaal door de adoptiediensten kan worden uitgebouwd.

VAG wil niet pleiten voor de uitbreiding met extra kanalen, als dit een onmogelijke druk op de herkomstlanden legt, met de nodige wanpraktijken tot gevolg.

6. Wat of waar is de plaats van VAG in dit geheel?

Onderzoek toont aan dat de belangrijkste vorm van steun voor (adoptie)ouders te vinden is bij lotgenoten, bij andere (adoptie)ouders. Meer informatie daarover is terug te vinden in het focusgroepenonderzoek van professor Ann Buysse en professor Michel Vandenbroeck. Voor adoptie-ouders is dit nog meer het geval dan voor een modaal gezin. Herkenning en laagdrempeligheid spelen hier een belangrijke rol, vooral omdat de visie op adoptie (nog) niet bekend is op maatschappelijk niveau.

Ook de regionale spreiding van de VAG-werking werkt ondersteunend en is extra laagdrempelig. (Kandidaat-)adoptieouders kunnen met behulp van de vele vrijwilligers van VAG in hun eigen omgeving een netwerk uitbouwen.

VAG heeft een uitgebreide nazorgwerking die sterk gedragen wordt door adoptieouders, ondersteund vanuit het secretariaat. Voorbeelden zijn de 25 vormingsavonden per jaar die talrijk bezocht worden in de provinciale afdelingen en waar zowel voorbereidings- als nazorgthema's aan bod komen; de 52 contactgezinnen die aanspreekpersoon zijn voor ervaringsgerichte informatie en steun voor en na de adoptie; de uitgebreide bibliotheek die ter plaatse en online te bezoeken is; de adoptiekaart met adoptiealerte hulpverleners

die te raadplegen zijn door de vele nazorgmedewerkers in de adoptiesector, en gegroeid is uit praktijkervaringen van adoptieouders met deze hulpverleners; een educatief project over adoptie en diversiteit voor de kleuterklas; de publicatie van adoptieboeken voor lagereschoolkinderen; het VAG-tijdschrift met gevarieerde (nazorg)informatie en actuele onderwerpen; de boekenstand met beheer en verkoop van adoptiegerelateerde boeken; en ten slotte de Dag van de Adoptie en de familiedag.

VAG is veel meer dan zomaar een belangenvereniging en heeft sterke samenwerkingsverbanden in de adoptiesector. Het engagement van de vele adoptieouders en hun ervaringen zijn van bij het begin belangrijk geweest bij de uitbouw van zowel de voorbereidingscursus in het verleden als de nazorg. Ook tijdens de voorbereidingsperiode en de wachtperiode neemt VAG nog steeds een unieke plaats in. De vormingsavonden van VAG worden druk bezocht door (kandidaat-)adoptieouders en hebben een belangrijke adviserende, begeleidende en steunende functie. VAG hoopt dat dit in het nieuwe decreet wordt bestendigd.

Het VAG-secretariaat en de vrijwilligerswerking van VAG fungeren voor vele ouders als onafhankelijk aanspreekpunt, waar ze in moeilijke periodes terecht kunnen met hun verhaal, vragen kunnen stellen, informatie kunnen opvragen, zaken die fout lopen kunnen signaleren enzovoort.

VAG staat dicht bij de adoptiegezinnen en pleit voor het behoud van het verenigingsleven, ondersteund door een professioneel secretariaat. VAG vreest dat het professioneel centraliseren van wat nu de VAG-werking inhoudt, de drempel danig zal verhogen voor de adoptiegezinnen.

VAG hoopt dat de beleidsmakers het belang van de werking erkennen en een open dialoog willen voeren, zodat samen met de andere partners een efficiënte en werkbare structuur kan worden uitgebouwd.

7. Tot slot

In 2010 vond de staten-generaal Interlandelijke Adoptie plaats, waarop alle actoren in het werkveld werden uitgenodigd. Verschillende vertegenwoordigers van VAG waren in elke werkgroep aanwezig, en dit in samenwerking met de adoptiediensten, de diensten de maatschappelijk onderzoek, de voorbereidingscentra, de geadopteerden enzovoort. Niet alleen het kunnen verwoorden van eigen ideeën, ook het kunnen luisteren naar anderen en deze standpunten leren begrijpen, was belangrijk.

De verschillende actiepunten die daaruit voortkwamen, zijn op genuanceerde en professionele wijze tot stand gekomen. VAG ziet dat beide voorstellen rekening houden met deze actiepunten en hoopt dat ze ook als dusdanig in het nieuwe decreet zullen worden uitgebouwd.

Tot slot benadrukt VAG dat ervaringsdeskundigheid sinds jaar en dag ingezet wordt in de professionele sector. Zo zijn er tal van ouderverenigingen die expertise uitbouwen zoals ouders van kinderen met een leerstoornis, ZitStil of de Vlaamse Vereniging voor Autisme. Ook de ouders binnen VAG bouwen jaar na jaar expertise op in het positief omgaan met adoptie en de opvoeding van adoptiekinderen. VAG heeft een signaalfunctie die interessant is voor de sector, en hoopt deze taak te kunnen voortzetten.

Deze tekst is de visie van de raad van bestuur van VAG, als vertegenwoordiging van 850 adoptiegezinnen. VAG hoopt dat rekening wordt gehouden met haar visie en dat zij als organisatie in de nabije toekomst nog verder kan samenwerken aan een beter adoptiebeleid.

II. UITEENZETTING DOOR MEVROUW SARAH QUINTENS EN DE HEER SAN-HO CORREWYN, GEADOpteERD.BE

1. Het project

De heer *San-Ho Correwyn* legt uit dat het project *Geadopteerd.be* sinds 2008 bestaat, dankzij het Steunpunt Nazorg Adoptie. Het is een platform voor en door geadopteerden, die elkaar ondersteunen door middel van contact en activiteiten, waarvan de Dag van de Geadopteerde op 29 mei de bekendste is. Het informeert ook, fungeert als aanspreekpunt, verwijst door naar professionele hulpverlening en heeft een stem in de beleidsvorming. De hoop is om in de toekomst te evolueren van vrijwillig engagement naar een centraal, professioneel steunpunt.

2. Visie

Mevrouw *Sarah Quintens* onderstreept dat adoptie een levensbepalende beslissing is, die boven de hoofden van de geadopteerden wordt genomen. Het is dan ook essentieel dat het belang van het kind te allen tijde wordt gewaarborgd. Het Haagse Adoptieverdrag (Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie van 29 mei 1993) vraagt de ondertekenaars om te garanderen dat interlandelijke adoptie alleen wordt toegestaan indien het hoogste belang van het kind ermee gediend wordt en indien de internationale kinderrechten worden gerespecteerd.

Adoptie mag nooit een economische kwestie van vraag en aanbod worden, ook al heeft de spreekster begrip voor de wachtende ouders. Het gaat echter niet op dat op korte termijn kanalen worden geopend, die men vervolgens weer moet afsluiten omdat men heeft ontdekt dat zij niet koosjer zijn. Dat is noch in het belang van de adoptieouders noch in dat van de kinderen noch in dat van de afstandsouders.

3. Voorstel van decreet van mevrouw Else De Wachter – positieve punten, algemene kritiek en aanbevelingen

De heer *San-Ho Correwyn* treedt mevrouw Quintens bij. Tot nu toe leek het adoptiebeleid meer op crisismanagement en het is dan ook goed dat dit voorstel van decreet pleit voor een visie op lange termijn. Maar de vraag is welke. Essentieel zijn zowel het Haagse Adoptieverdrag als de nazorg. Een realistisch instroombeleid met een transparante en efficiënte procedure kan inderdaad een antwoord bieden op het probleem van de lange wachtlijsten, want de belangen van adoptieouders en -kinderen lopen niet altijd samen. Verder is het goed dat voldoende aandacht gaat naar een gericht beleid ten behoeve van kinderen met speciale noden. Ook het voorstel om voorbereiding en nazorg te centraliseren, is een zeer goed idee, want zij kunnen veel van elkaar leren. In de structurele uitbouw van die nazorg ziet het platform ook een rol weggelegd voor de geadopteerden zelf, naast de professioneel opgeleide mensen.

4. Inzagerecht

Wat wel te weinig aan bod komt in het voorstel, is het inzagerecht. De uitvoering daarvan is nog steeds niet goed geregeld. Het gaat in wezen over het recht op informatie.

Mevrouw *Sarah Quintens* bevestigt dat in het voorstel slechts een klein artikel aan dit recht is gewijd, dat een overblijfsel is van oudere onderhandelingen. Het is inhoudelijk noch procedureel afdoende. Het is heilzaam voor geadopteerden om informatie te verkrijgen over hun verleden, waarin over hen door anderen een levenswijzigende beslissing is genomen. Zij verwijst naar artikel 7 van het Kinderrechtenverdrag (Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989) over het recht van een kind om zijn ouders te kennen.

Naast de informatie over geboortedag, -plaats en -naam, zijn ook de medische gegevens uitermate belangrijk. Voor andere informatie, die niet louter persoonlijk is, is een goede belangenafweging nodig tussen het inzagerecht en het recht op privacy van derden. Ook op dit punt schiet het voorstel van decreet te kort, omdat het louter formalistisch is. Het lijkt wel de beschrijving van een vergunningsaanvraag. Beter is te werken met geadopteerden als aanspreekpunt, samen met de adoptieambtenaar. De situatie is immers niet alleen juridisch maar ook humaan en moreel complex.

Mevrouw Sarah Quintens pleit er nog voor om het inzagerecht te koppelen aan kanaalonderzoek. Om te vermijden dat jongvolwassenen geen of valse gegevens in hun dossier vinden, moet men de herkomstlanden verplichten om correcte informatie te verzekeren. Tot slot vraagt zij ook aandacht voor de centralisering en archivering van adopties die dateren van voor 2006. De gegevens daarvan bevinden zich vaak bij privépersonen en zijn erg kwetsbaar. De spreekster drukt samenvattend de hoop uit dat het inzagerecht eindelijk meer aandacht krijgt in de regelgeving.

III. UITEENZETTING DOOR MEVROUW ANN VANDENBROUCKE, DIENSTEN MAATSCHAPPELIJK ONDERZOEK

1. Het oprichten van een Vlaams Centrum voor Adoptie.

Mevrouw *Ann Vandenbroucke* zegt dat de diensten maatschappelijk onderzoek van de CAW's blij zijn met de voorgestelde bundeling van expertise in het Vlaams Centrum voor Adoptie. Er dient werk gemaakt te worden van een onderbouwde en gedragen sectorale visie, waarbij vooral wordt uitgegaan van de belangen van het adoptiekind. Het is tevens belangrijk dat er veel aandacht gaat naar het creëren van een groter maatschappelijk draagvlak voor de gehele adoptieprocedure, en naar adoptie als zorgvorm voor het kind.

2. Het ontwikkelen van een langetermijnvisie

Daarin is niet alleen een langetermijnvisie noodzakelijk maar ook de advisering door alle belanghebbenden. De spreekster noemt de voorbereidende diensten, de adoptiediensten, de diensten maatschappelijk onderzoek, de nazorg, de geadopteerden, de adoptieouders, de ngo's en de Vlaamse kinderrechtencommissaris.

3. Het ontwikkelen van een realistisch instroombeheer

Ook de voorgestelde notie van instroombeheer leeft al jaren in de sector en werd bepleit op de staten-generaal Interlandelijke Adoptie. De toewijzing moet binnen een redelijke termijn gebeuren want jarenlange procedures zijn onmenselijk. Bovendien is het voor de diensten maatschappelijk onderzoek van belang dat zij een actueel beeld kunnen schetsen van gezinssituaties. Aanslepende procedures leiden tot wrijvingen, zeker als de doorlichting herhaald moet worden. Minder schommelende wachttijden zijn goed voor de hele sector. De fluctuaties maken een gezond personeelsbeleid onmogelijk en doen veel know-how verloren gaan.

4. Het proactieve kanaalonderzoek

Anderzijds heeft de spreekster wel bedenkingen bij de proactieve zoektocht naar kanalen. De diensten pleiten voor duidelijke en strenge criteria. Kinderen ronselen om aan de grote vraag te voldoen, is de wereld op zijn kop. Het belang van de adoptiekinderen moet altijd vooropstaan, conform het Haagse Adoptieverdrag.

5. Het voeren van een gericht adoptiebeleid voor kinderen met speciale noden

Mevrouw Ann Vandenbroucke erkent dat herkomstlanden steeds meer vragen om adoptie van kinderen met speciale noden, maar roept meteen de vraag op of de ontvangende landen wel klaar zijn voor hun begeleiding. Minstens moeten er extra modules komen in de

voorbereiding ter bewustmaking van de consequenties. Ook de gezinsdoorlichting moet er extra aandacht aan besteden.

6. Het uitvoeren van het maatschappelijk onderzoek

Het maatschappelijk onderzoek zal altijd een gevoelig punt blijven, maar het is wel noodzakelijk in het belang van de meest kwetsbare partijen: kind en afstandsouders. Het kind heeft het recht op adoptieouders die beschikbaarheid garanderen, naast een voldoende ruim netwerk, stabiliteit, draagkracht, en bereidheid om adoptiespecifieke vaardigheden te ontwikkelen. Vanzelfsprekend moet het onderzoek de integriteit en persoonlijke levenssfeer van de adoptieouders respecteren.

Het onderzoek van professor Vanderfaellie bevestigde alvast dat 80 percent van de factoren die de CAW's bij hun onderzoek hanteren, wetenschappelijk onderbouwd zijn. De resterende 20 percent zal hopelijk nog onderzocht worden. Er wordt gewerkt aan de uniformiteit van de aanpak, die mogelijk heeft geleden onder de toevloed van werk de afgelopen jaren. Hopelijk komt de door Kind en Gezin beloofde procesbegeleider er effectief.

Het meest verheugd zijn de CAW's over de herinvoering van het vijfde gesprek, dat vroeger al bestond maar door het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen werd geschrapt. Bij de afsluiting van de doorlichting werd het advies geduid en konden de kandidaten hun commentaar kwijt. Dat is belangrijk in zowel positieve als negatieve gevallen.

7. De diensten maatschappelijk onderzoek binnen de CAW's

Tot slot verdedigt mevrouw Ann Vandenbroucke het behoud van de diensten maatschappelijk onderzoek binnen de CAW's, omdat die positie onafhankelijkheid en objectiviteit garandeert. Zo staan de diensten los van de voorbereiding, en gaat behalve het gezinsrapport geen informatie door naar de overige partners in de procedure. Bovendien voorkomt een goed gezinsonderzoek latere problematische opvoedingssituaties. Daar komt bij dat door de onthaal- en begeleidingsopdracht van de CAW's veel knowhow aanwezig is. De spreekster hoopt dat zij daarom zullen kunnen meewerken aan de uitvoeringsbesluiten.

IV. VRAGEN

Mevrouw *Vera Van der Borgh* betreurt dat de sprekers geen aandacht hadden voor de verschillen tussen de twee voorstellen van decreet. In haar voorstel van decreet wordt het Vlaams Centrum voor Adoptie buiten Kind en Gezin opgericht. Wat vinden de sprekers daarvan? Hoe staan zij tegenover de grotere beperking van het inzagerecht in het voorstel van de meerderheid, ten opzichte van het voorstel van de oppositie?

Hoe ziet de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin haar verdere rol? Vindt men het belangrijk dat men door de Vlaamse Gemeenschap en Kind en Gezin gesubsidieerd wordt als trefgroep voor adoptieouders? Deelt men de mening dat nazorg het best door ervaringsdeskundigen wordt verstrekt?

Wat is de reden waarom Geadopteerd.be geen 'rootsreizen' organiseert in tegenstelling tot andere trefgroepen? Als men ze toch belangrijk vindt, hoe worden dergelijke zoektochten dan het best ondersteund?

Zijn de CAW's in het licht van de kritiek bereid om de vragen aan de kandidaten voortaan op een andere manier te stellen? Hoe staat men tegenover de aparte positie van het geschiktheidsonderzoek in het voorstel van de meerderheid, anders dan in dat van de oppositie?

Mevrouw *Lies Jans* vraagt of er, behalve het inzagerecht, nog elementen zijn die ontbreken in het voorstel van de meerderheid. Van de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin wil zij vernemen op welk tekstfragment haar vrees gebaseerd is dat de centralisering de regionale spreiding zal wegvagen. Welke suggesties heeft Geadopteerd.be om de nazorg duidelijker op te nemen in de procedure? Welke suggesties hebben de CAW's om de doorlichting minder problematisch te maken? Hoe willen zij tegemoetkomen aan de kritiek op de maturiteit van hun onderzoekers?

Mevrouw *Vera Jans* sluit zich bij die laatste vraag aan. Welke bijdrage kan de overheid daaraan leveren? Zij hoopt dat de indieners voldoende duidelijk hebben gemaakt dat zij het door de sprekers onderstreepte belang van de langetermijnvisie erkennen, en verwijst alvast naar het begin van de toelichting. Op de waarschuwing voor het overhaast openen van nieuwe kanalen reageert ze met een pleidooi voor degelijk kanaalonderzoek als tegenwicht voor het instroombeheer.

Mevrouw *Else De Wachter* attendeert de sprekers erop dat sommige concrete elementen pas in de uitvoeringsbesluiten aan bod zullen komen en ze hoopt daar samen met hen aan te werken. Zij spreekt mevrouw Van der Borgh tegen dat haar voorstel het inzagerecht zou beperken, en dankt de ervaringsdeskundigen dat ze op het belang ervan wezen. De gewenste langetermijnvisie komt wel degelijk in het voorstel aan bod. Het lid wijst op het activiteitenverslag en het adviescomité, waarin ook geadopteerden zijn opgenomen. Zij verzekert dat het proactieve kanaalonderzoek niet de bedoeling heeft om snel meer kinderen naar hier te brengen, wel om duidelijkheid te verschaffen. Tot slot stelt mevrouw Else De Wachter dat ze ervan uitgaat dat het vijfde gesprek ondertussen al weer terug is ingevoerd.

Mevrouw *Marijke Dillen* betreurt dat de sprekers zich beperkten tot commentaar op het voorstel van mevrouw De Wachter. Wat is hun visie op het andere? Hoe zien zij de verhouding van de nieuwe structuur ten opzichte van Kind en Gezin? Hoe kan het inzagerecht beter uitgewerkt worden? Het lid wil ook meer informatie over de gewenste structurele versterking van de adoptiezorg en de verankering van Geadopteerd.be. Wordt in het voorstel-De Wachter voldoende aandacht besteed aan de nazorg?

Maatschappelijk onderzoek is nodig maar kan nooit zekerheid bieden. Het lid heeft bijvoorbeeld vragen bij het belang dat gehecht wordt aan een uitgebreid netwerk. Dat is nuttig, ook voor gewone gezinnen, maar men mag daar niet in overdrijven. Tot slot informeert zij naar de criteria die de sprekers suggereren voor het instroombeheer.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* sluit zich aan bij die vraag.

Mevrouw *Marijke Dillen* vraagt naar de procentuele verhouding tussen positieve en negatieve adviezen, waarop de heer *Tom Dehaene*, voorzitter, haar verwijst naar het jaarverslag.

Mevrouw *Marleen Bloemen* antwoordt dat het voor de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin belangrijker is dat het Vlaams Centrum voor Adoptie goed onderbouwd is dan waar het is ondergebracht. Zij is er niet tegen dat dit binnen Kind en Gezin is. Het inzagerecht is inderdaad cruciaal in het leven van een adoptiekind. Duidelijke omschrijving en criteria zijn aangewezen. Zij hoopt dat alle belanghebbenden voldoende inbreng kunnen hebben in de uitvoeringsbesluiten.

De spreekster antwoordt voorts dat de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin in eerste instantie een trefpunt is maar niet uitsluitend. Er wordt samengewerkt met alle andere actoren. Zij kan heel goed de meningen van adoptiekinderen en -ouders naar voren brengen. Verdere subsidiëring van haar laagdrempelige werking over heel Vlaanderen blijft

nodig, vrijwilligers alleen kunnen dat niet aan. Voor veel delicate problemen is de drempel van de professionele zorg te hoog en is het gemakkelijker een vraag te stellen aan gelijken.

Ook mevrouw *Ann Vandenbroucke* vindt het belangrijkste dat een Vlaams Centrum voor Adoptie goed onderbouwd en uitgebouwd is. Zij spreekt zich er niet over uit of dat binnen Kind en Gezin moet, maar pleit er wel voor om wat goed is te behouden en de fouten te verbeteren. Als men het personeel uit de bestaande diensten verplaatst, verandert men alleen de naam. Als men allemaal nieuwe neemt, loopt men het risico de oude fouten te herhalen.

Wat de instroomcriteria betreft, is de volgorde het eerlijkst. Wie zich eerst aanmeldt, komt eerst op de lijst. Uitsluiting vanaf een bepaalde leeftijd, is een gevaarlijke vraag. Waar legt men de grens? Anderzijds hebben geadopteerde kinderen wel het recht om begeleid te worden tot in hun volwassenheid. De spreekster pleit voor een wetenschappelijke benadering.

Wat het maatschappelijk onderzoek betreft, wijst zij erop dat het altijd pijnlijk is als andere mensen zich inlaten met belangrijke beslissingen als de kinderwens, dat is onvermijdelijk. Men kan er alleen naar streven dat zo positief mogelijk te doen. Zij wijst erop dat de CAW's al lang vragen om werk te kunnen maken van intervisie en supervisie, tijd en ruimte om bij te sturen, maar daar zijn investeringen voor nodig.

Mevrouw *Sarah Quintens* merkt bij het voorstel van mevrouw Van der Borgh op dat het inzagerecht ontbreekt. In tegenstelling tot dat van mevrouw De Wachter, al staat het daar dan weer niet goed in. Zij is overigens blij met de positieve reacties over dit aspect. Over de inhoudelijke en procedurele voorstellen heeft Geadopteerd.be een nota opgesteld.

De organisatie, die uit vrijwilligers bestaat, organiseert geen rootsreizen bij gebrek aan tijd en geld. Zij staat niet achter de commerciële en vaak onprofessionele privé-initiatieven, omdat het niet altijd duidelijk is waarvoor het gevraagde geld wordt gebruikt. Het Steunpunt Adoptie zou hier wel een rol kunnen spelen. Zij is het eens met mevrouw De Wachter dat die nazorg op het niveau van het gezin en niet individueel moet bekeken worden.

Tot slot vindt zij dat Geadopteerd.be ook in de toekomst een kritische belangenvereniging moet blijven, die aan de alarmbel kan trekken. Dat wordt moeilijker als men te erg vastzit in een structuur of afhankelijk is van subsidies.

De heer *San-Ho Correwyn* bevestigt dat instroomcriteria moeilijk zijn. Alleen de volgorde is een werkbare methode. Rootsreizen zou Geadopteerd.be graag op zich nemen, als het daarvoor de middelen krijgt. Sommige bestaande initiatieven zijn misschien goed bedoeld, maar slecht omringd en te individueel. Proactief kanaalonderzoek om duidelijkheid te verschaffen aan de kandidaten, klinkt mooi op papier. De spreker waarschuwt er echter voor dat men daarmee ook de deur op een kier zet voor mogelijk misbruik onder druk van de wachtlijsten.

Nazorg als onderdeel van de procedure betekent dat het geen aanhangsel mag zijn. De heer San-Ho Correwyn pleit voor evenwicht met de andere delen op financieel, structureel en organisatorisch vlak. Een betere doorstroming en samenwerking tussen voorbereiding en nazorg zou al mooi zijn.

V. UITEENZETTING DOOR MEVROUW PIA DEJONCKHEERE, COÖRDINATOR VZW TRIOBLA

Mevrouw *Pia Dejonckheere* bedankt de commissie dat zij – nog eens – wordt uitgenodigd om haar opmerkingen te formuleren over een Adoptiedecreet. Ze is de tel kwijtgeraakt, maar vermoedt dat ze tussen 1989 – toen ze als sociaal werker in de adoptiesector begon – en 2011 al een viertal nieuwe decreten tot stand heeft zien komen. Zonder de federale adoptiewetwijzigingen mee te rekenen.

Deze keer gaf minister Vandeurzen iedereen de kans om in de aanloop mee te denken in een heuse staten-generaal Interlandelijke Adoptie. Tussen einde 2009 en einde 2010 mocht de sector samen met adoptieouders en geadopteerden aan de slag met alle knelpunten in adoptie. Dit onder de zeer deskundige leiding van professoren, die niet alleen de soms heftige discussies in goede banen hebben geleid, maar er ook voor gezorgd hebben dat er werkbare beleidsvoorstellen kwamen. De beleidslijnen van het kabinet-Vandeurzen geven vrij goed aan wat er daar beslist is. Vervolgens werden twee voorstellen van decreet rondgestuurd. Wegens tijdsgebrek beperkt mevrouw Pia Dejonckheere zich tot dat van de meerderheidspartijen.

Het voorstel van decreet bevat een paar ingrediënten uit het recept van de staten-generaal Interlandelijke Adoptie, maar de kok heeft er nog andere ingrediënten aan toegevoegd. Men hoeft geen sterrenchef te zijn om te weten dat ingrediënten toevoegen een gerecht verandert.

Het belangrijkste is echter dat de crisis en uitdagingen waarvoor interlandelijke adoptie zich geplaatst ziet, worden aangepakt. Er moet dringend werk worden gemaakt van instroombeheersing om de ‘bottleneck’ tussen vraag en aanbod aan te pakken. Ten tweede dient vermeden dat het beleid opnieuw hopeloos achterop huppelt bij de nieuwe uitdagingen die interlandelijke adoptie steeds weer met zich meebrengt.

Toen de spreekster in 1989 in de adoptiesector begon te werken was dit meteen ook de val van Ceausescu in Roemenië. Het secretariaat van VAG kreeg toen honderden telefoontjes van kandidaat-adoptieouders die op het nieuws de beelden van weeskindjes hadden gezien en meteen tot adoptie wilden overgaan. Er zijn er helaas ook vertrokken om in Boekarest, in de tehuizen, zonder voorbereiding of screening, een kind te adopteren. Ze mochten ze uitkiezen. De spreekster kan er ook bij vermelden dat vele biologische ouders later terug zijn gegaan om hun zogenaamde weeskind op te halen. Helaas, ze waren geadopteerd. Het beleid moest daar lessen uit trekken.

Begin deze eeuw was mevrouw Pia Dejonckheere met een delegatie op bezoek in Quito voor een uitwisselingsconferentie over de voorbereiding op adoptie. Bij aankomst in het tehuis waar de conferentie plaatsvond, kwam moeder-overste op de delegatie af met een klein negertje, een peuter nog. En dat was absoluut niet als welkomstcomité bedoeld. Ze riep heel boos: “Wat doen jullie daar in Vlaanderen?”. Met het antwoord dat Vlaanderen de voorbereiding op adoptie organiseert nam ze geen vrede. “Mooie voorbereiding”, repliceerde ze, “drie koppels, drie Vlaamse koppels hebben dit kind geweigerd! Wat doen jullie daar eigenlijk?”. Toen mochten en konden kandidaat-adoptieouders inderdaad nog kiezen: geslacht, kleur, leeftijd enzovoort. Het was de wereld op zijn kop. Jongetjes met een donkere huid lagen als het ware niet goed in de markt. Maar er was ‘l’embaras du choix’. Daar is adoptie helemaal scheefgegroeid.

In 2011 moeten mensen soms tot acht jaar wachten. Ze krijgen meer en meer een voorstel van bemiddeling voor een adoptiekind met speciale noden. In Nederland zijn cijfers bekend: meer dan de helft van de adopties daar zijn adoptiekinderen met speciale noden.

Omdat adoptie zoals geschetst heel snel evolueert, is er een decreet nodig dat de uitdagingen van de toekomst kan opvangen en crisissen beheersbaar maakt. De spreekster vreest dat er nog veel zal moeten gebeuren in de uitvoeringsfase. Precies daarom suggereert ze een aantal opmerkingen en aanpassingen.

Het bestuur van Triobla heeft er vanaf de start in 1997 voor gekozen om alle drie de betrokkenen in adoptie een evenwaardige plaats te geven in de uitbouw van de vzw en het adoptiedebat. Mevrouw De Wachter heeft daaraan gerefereerd in haar toelichting. De voorzitter is altijd een geadopteerde, en daarnaast hebben onlosmakelijk verbonden een afstandsouder en een adoptieouder zitting. Dat heeft al heel wat meerwaarde opgele-

verd in de uitbouw van expertise. In het voorstel van decreet worden vaak maar twee van de drie betrokkenen vermeld: geadopteerden en adoptieouders. De spreekster is bezorgd dat dit een stap achteruit is. Afstandsouders dreigen hun stem te verliezen. Er zijn op dit moment weinig afstandsouders die daarvoor durven uit te komen, maar niets wijst erop dat dit altijd zo zal blijven. De spreekster stelt voor de tekst op dit punt te amenderen.

Als een nieuw decreet dringend nodig is, is dat vooral vanwege de flessenhals tussen vraag en aanbod. Artikel 5 bepaalt dat de Vlaamse Regering de principes voor het instroombeheer vastlegt. Het is logisch dat dat in een uitvoeringsbesluit wordt vastgelegd, maar aangezien de efficiëntie en kwaliteit van het nieuwe adoptiebeleid afhangen van instroombeheersing, dringt de spreekster erop aan dit zeer nauwgezet uit te werken. Vooral omdat deze maatregel de meest gecontesteerde verandering zou kunnen worden. In de toelichting wordt vaag verwezen naar een rekenkundig model. De spreekster geeft een voorbeeld van een uitdaging die in de uitvoering moet worden uitgeklaard. Zullen kandidaten die kiezen voor een zelfstandige adoptie ook in de wacht gezet worden na de eerste infosessie? Of mogen zij de file voorbijsteken op de pechstrook? Als zij de file mogen voorbijsteken op de pechstrook, zullen de meeste kandidaten hiervoor kiezen. Een klein kiertje is genoeg om te ontsnappen als het over kindervensen gaat. Hetzelfde scenario voor kandidaten die voor een kind met speciale noden kiezen, voor koppels waarvan één partner een buitenlandse nationaliteit heeft enzovoort. De spreekster benadrukt dat het systeem waterdicht moet zijn. Anders dreigt het een maat voor niets te worden.

Datgene waar de meeste werkgroepen van de staten-generaal Interlandelijke Adoptie en de hele internationale adoptiesector voor waarschuwen, wordt in dit voorstel van decreet een beleidskeuze: proactief op zoek gaan naar kinderen. In het voorstel van decreet staat de volgende zin: “Er is nog nood aan adopties in heel wat landen, waar de leefsituatie van een aantal kinderen bijzonder schrijnend is en de vraag naar adoptieouders zeer groot.”. De spreekster vraagt de indieners uitdrukkelijk waar zij deze cijfers halen. Zij beschikt over heel andere cijfers. Tussen 2004 en 2010 zijn wereldwijd 36 percent minder kinderen voor buitenlandse adoptie vrijgekomen. Dit is een tendens waar Vlaanderen niets aan kan veranderen. De spreekster wordt hierover zelfs cynisch. Vlaanderen is er tussen 2007 en 2010 wel in geslaagd tegen deze tendens in te gaan en een meerwaarde van 28 percent te realiseren. De spreekster roept op het zogenaamde succes van een adoptiebeleid niet te laten afhangen van het aantal kinderen.

Zekerheid, duidelijkheid en transparantie voor kandidaat-adoptieouders. Dat is de uitdaging en de doelstelling van dit voorstel van decreet. De spreekster dringt erop aan niet te communiceren aan de buitenwereld dat dit voorstel van decreet het wachten op een adoptiekind zal inkorten. De kans dat dit zal gebeuren, acht de spreekster klein. Kandidaat-adoptieouders zullen gelukkig wel zeer duidelijk weten waar ze aan beginnen.

De voorbereiding komt samen met de nazorg in één groot, nieuw op te richten centrum. Het gaat in deze niet in de eerste plaats over het behoud van de werkgelegenheid of het bewaken van het eigen territorium. Iedereen bij Triobla was ontzettend blij toen de vzw in 1997 werd erkend als voorbereidingscentrum. Maar de spreekster ziet ook de meerwaarde in van het optimaliseren van de middelen voor adoptie. Dat Triobla daardoor van de kaart verdwijnt, is spijtig, maar misschien noodzakelijk. Een dalend aantal adoptiekinderen betekent ook een dalend aantal centra, personeel enzovoort.

De spreekster heeft in dat verband enkele dringende vragen aan de indieners van het voorstel van decreet. Aangezien drie vzw's moeten samensmelten en ook bijkomende opdrachten krijgen, vragen ze een redelijke overgangsperiode om de fusie uit te werken, en dat met een onafhankelijke onderhandelaar. Het zijn allemaal heel goede collega's, die goed samenwerken, vaak complementair zijn en een eigenheid hebben uitgebouwd. Iedereen is ook realistisch genoeg om te weten dat niet iedereen alles kan meenemen in de nieuwe structuur. Vandaar de vraag naar tijd en zorgvuldigheid bij de uitwerking van de fusie.

Aangezien de hoop leeft dat het nieuwe decreet de tand des tijds doorstaat, moeten de taken van het nieuwe centrum zo breed mogelijk worden uitgetekend. De naam Steunpunt Adoptie is te eng. De spreker pleit voor 'Expertisecentrum Adoptie'. Daar kunnen naast de taken die het voorstel van decreet aan het centrum toevertrouwt, ook andere worden toegevoegd, zoals bijvoorbeeld het uitwerken en ter beschikking stellen van didactisch materiaal over adoptie voor scholen, hulpverleners of de adoptiesector. Daarnaast kan het expertisecentrum de contacten onderhouden met en bezoeken organiseren aan herkomstlanden. Het expertisecentrum kan bruggen bouwen tussen herkomstland en ontvangend land. Een recent verslag met aanbevelingen van een vergadering bij het Haagse verdragscomité vermeldt dat de herkomstlanden vragende partij zijn om in overleg te gaan met de voorbereiders en met de nazorg in de landen waar hun kinderen terechtkomen. De spreker suggereert dit punt in een amendement toe te voegen aan de taken van het Steunpunt of Expertisecentrum Adoptie. Ze is ervan overtuigd dat dit zeker positief kan werken om vervolgens contacten te leggen en te onderhouden. Misschien is dit ook een manier om de herkomstlanden ervan te overtuigen om Vlaanderen niet te vergeten bij de matching.

In de gesprekken met een aantal indieners en bij de lezing van dit voorstel van decreet is duidelijk geworden dat de kwaliteit van dit voorstel van decreet en de efficiëntie waarmee het de uitdagingen van de adoptiecrisis kan aanpakken, ook zeer sterk zal afhangen van de kwaliteit van de uitvoeringsbesluiten. De spreker hoopt dat er grondig werk van wordt gemaakt. Ze suggereert de professoren die de staten-generaal Interlandelijke Adoptie begeleidde en de aandachtspunten voor het beleid naadloos hebben opgebouwd, te betrekken in deze fase.

VI. UITEENZETTING DOOR MEVROUW NADINE MEEUS, VERTEGENWOORDIGER VAN VCOK VZW EN ADOPTIEMOEDER

1. Wat zijn speciale noden?

1.1. Definitie en afbakening van speciale noden

Mevrouw *Nadine Meeus* zegt dat in het kielzog van de staten-generaal Interlandelijke Adoptie een werkgroep met alle adoptieorganisaties ontstaan is. Die buigt zich over de adoptie van kinderen met speciale noden en staat onder voorzitterschap van professor Nicole Vliegen van de universiteit van Leuven.

Het voorstel van decreet van mevrouw De Wachter spreekt voor het eerst over adoptie van kinderen met bijzondere noden, maar in praktijk gebeurt dat al veel langer. Om te bepalen wat speciale noden precies zijn, hebben de leden van de werkgroep er de nationale en internationale literatuur en onderzoeken op nageslagen. Op basis daarvan zijn vijf groepen afgebakend: kinderen die aan elkaar verwant zijn, kinderen met lichamelijke problemen, kinderen met een extra belastende achtergrond en/of gedragsproblemen, kinderen met een ontwikkelingsachterstand en oudere kinderen. Heel wat kinderen behoren tot meerdere groepen. Een goede definitie is ook belangrijk voor internationale gegevensuitwisseling en onderzoek.

1.2. Communicatie over de profielen van adoptiekinderen

De werkgroep wil de profielen van deze adoptiekinderen bekendmaken bij de verschillende sectoren van de adoptiezorg, niet enkel bij diegenen die zich bezighouden met de voorbereiding, het maatschappelijk onderzoek, de bemiddeling en de nazorg van de adoptie zelf, maar ook bij het juridische werkveld. Zo wil de werkgroep zorgen voor een consensus over de geschiktheid van kandidaat-adoptanten voor een kindje met speciale noden. Uit internationale literatuur blijkt immers dat de plaatsing van een kindje met speciale noden bij ouders die een gezond kind wensen, een risico inhoudt. Het is dus geen goed idee dat kandidaat-ouders louter om de wachttijd te verkorten, kiezen voor een kindje met speciale noden. Ook om die reden is een goed instroombeheer nodig.

De profielen moeten ook aan de kandidaat-adoptanten duidelijk gemaakt worden, zowel bij de voorbereiding als bij het algemeen onderzoek, bij een eventuele extra module tijdens de bemiddeling bij de adoptiediensten en nogmaals bij het kindvoorstel. Geregeld blijken de speciale noden van een kind pas na adoptie. Daarom pleit de werkgroep voor een algemene extra module 'kinderen met speciale noden'. Kandidaat-adoptanten moeten voldoende tijd en informatie krijgen voor een gefundeerde en doordachte beslissing. Ze onderschatten immers vaak de emotionele en andere impact van een adoptie.

Ook de landen van herkomst moeten beschikken over de profielen. Vaak beschikken de adoptiediensten over onvoldoende of soms zelfs foute informatie over de kinderen. Dat is nochtans cruciaal voor een goede matching en voorbereiding van de adoptieouders. Sommige landen stellen zelfs pas ter plaatse aan de kandidaat-ouders een kind met speciale noden voor. Die staan dan voor de traumatiserende keuze om het kwetsbare kind dat voor hen staat, al dan niet een plaats in hun gezin te geven. De werkgroep ziet het als een beleidsprioriteit om de communicatie met de landen van herkomst te verbeteren. De samenwerking met landen die vasthouden aan onaanvaardbare praktijken, moet snel stopgezet worden.

1.3. *Nazorg en visie op kinderen met een zware handicap*

Goede en betaalbare nazorg is zeker voor kinderen met bijzondere noden cruciaal. Een beleid dat toestaat dat ze geadopteerd worden, dient de gezinnen waarin ze terecht komen degelijk te ondersteunen. Het voortraject om te adopteren is zwaar, als dat voor kinderen met speciale noden nog zwaarder wordt, worden ook de eisen die aan de ouders gesteld worden na de adoptie zwaarder. De werkgroep vraagt dan ook een goed doorverwijzingsstelsel naar een reguliere hulpverlening die voldoende adoptiesensitief is. Voorts moeten ook de lange wachtlijsten en de kosten daarvan voor adoptieouders in rekening gebracht worden. Buitenlandse kinderen met een zware handicap die residentiële zorg nodig hebben, kunnen alleen geadopteerd worden als de Vlaamse sector er plaats voor heeft. De wachtlijsten voor Vlaamse kinderen met een ernstige mentale handicap zijn zo lang dat het onverantwoord is om ouders een kind te laten adopteren waar er hier geen hulp voor is. Naarmate ze langer moeten wachten en ze het einde van de procedure naderen, hebben kandidaat-ouders de neiging hun grenzen te verleggen om toch maar een kind te krijgen.

2. Beleidsaanbevelingen

De werkgroep vraagt een beleidsvisie over adoptie van kinderen met speciale noden. De spreker verwijst naar Nederland, waar een kind vanaf zes jaar als een ouder kind beschouwd wordt en als zwaar zorgbehoevend als het niet meer zelfstandig kan functioneren. Die visie moet daarop vertaald worden voor de adoptiesector. Voorts vraagt de werkgroep een aangepast voorbereidingstraject, met modules over kinderen met speciale noden voor alle kandidaat-adoptanten, een aangepast maatschappelijk onderzoek en een betere opvolging van de beschikbare informatie bij het kanaalonderzoek, zodat wanpraktijken beter aangepakt worden. Tot slot pleit de werkgroep voor een aangepaste nazorg.

VII. UITEENZETTING DOOR MEVROUW ANN SOMERS, VOORZITTER STEUNPUNT NAZORG ADOPTIE

Mevrouw *Ann Somers* is blij met het instroombeheer, maar vindt wel dat er nog serieus over moet worden nagedacht. Het inzagerecht moet beter aangepakt en begeleid worden. De aandacht voor de adoptie van kinderen met speciale noden verheugt haar en ze heeft op zich niets tegen het vijfde gesprek.

De spreker vindt het Steunpunt Adoptie een goed idee. Goede nazorg en voorbereiding van adoptie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dat bewijst Nederlands onderzoek. Mevrouw Ann Somers ziet een grote behoefte aan ontmoeting en overleg in plaats van nog meer versnippering.

Ze vraagt een bekwame begeleider voor de fusie. Het is immers geen gemakkelijke smelting: twee voorbereidingscentra, het Steunpunt Nazorg Adoptie, het VAG enzovoort. Daarom is er ook een goede programmering nodig waarbij beleid en sector samen jaarlijks vastleggen hoeveel centen er besteed worden aan voorbereiding en nazorg. Uiteraard moet het mogelijk zijn flexibel op de actualiteit in te spelen. Adoptie is een sector waar er nog heel wat onbekende factoren spelen. De spreker vraagt dan ook om onderzoek en literatuurstudie. Het nieuwe centrum moet ook voldoende contact onderhouden met herkomstlanden, adoptiediensten, diensten voor maatschappelijk onderzoek enzovoort.

Mevrouw Ann Somers neemt de vrijheid artikel 20, §2, van het voorstel-De Wachter over het nieuwe expertisecentrum te herschrijven. Het centrum wordt bevoegd voor:

- de voorbereiding van kandidaat-adoptanten volgens instroombeheer, in kleine groepen en modulair;
- de ontwikkeling van een visie en praktijk over adoptie van kinderen met speciale noden, zowel bij de voorbereiding als in de nazorg;
- informatie en documentatie over adoptie en nazorg bij adoptie, voor alle betrokkenen maar ook voor andere geïnteresseerden;
- het verhogen van adoptie-expertise bij de bestaande hulpverlening en dienstverlening, de zogenaamde adoptiealertheid;
- uitwisselingen en overleg met adoptiebetrokkenen in de herkomstlanden;
- aanmaak en distributie van vormingsmateriaal over adoptie;
- een aanspreekpunt voor adoptienazorg voor de drie betrokken partijen;
- begeleiding en nazorg bij vragen naar het gezin van herkomst en rootsreizen;
- het vormgeven van het inzagerecht en de verstrekking van de gepaste zorg hierbij.

VIII. VRAGEN

Mevrouw *Marijke Dillen* hoort graag de commentaar van de sprekers bij het voorstel van mevrouw Van der Borgh. Welk van beide voorstellen vinden ze het beste? Ze vraagt mevrouw Somers om nog wat commentaar bij beide voorstellen.

Mevrouw *Mieke Vogels* vraagt of mevrouw Dejonckheere denkt dat er nieuwe kanalen zullen ontstaan.

Mevrouw *Else De Wachter* wil graag horen wat deze sprekers denken over de opmerkingen bij de nazorg van de vorige groep sprekers. Moet nazorg vrijwillig zijn? Ze vraagt ook hoe het proactief kanaalonderzoek in haar voorstel aangepast moet worden. Of volstaat de huidige werkwijze? Ze vraagt of alle kandidaat-adoptanten informatie moeten krijgen over kinderen met speciale noden of dat die mogelijkheid enkel moet behandeld worden tijdens het maatschappelijk onderzoek.

Het parlementslid vraagt hoe het ideale instroombeheer eruitziet. Volstaat het dat het Vlaams Parlement, bij de bespreking van het jaarverslag, oordeelt over het schrappen van herkomstlanden? Ze vraagt een duidelijkere mening van mevrouw Somers over het vijfde gesprek.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* vraagt een realistische tijdspanne voor de fusie, waarvan blijkbaar niemand het belang in vraag stelt. Aan wie denkt mevrouw Dejonckheere als ze het heeft over een onafhankelijke onderhandelaar om de fusie te begeleiden?

Iedereen is blijkbaar gewonnen voor instroombeheer. Het parlementslid wil graag duidelijkheid over hoe de instroombeperking dan zou verlopen. Zullen er ook hier wachtlijsten ontstaan? Mevrouw Vera Van der Borgh vraagt tot slot of het expertisecentrum het best onder de vleugels van Kind en Gezin functioneert of als een intern verzelfstandigd agentschap.

Mevrouw *Lies Jans* acht niet de naam van het expertisecentrum/steunpunt cruciaal, maar wel zijn opdrachten. Ook dit lid wil weten hoe deze sprekers de nazorg zien, en of dat in het voorstel moet opgenomen worden. Het is niet zo dat de meerderheid per se een uitbreiding van de kanalen wil, maar ze vraagt wel een proactief onderzoek ervan. Mevrouw *Lies Jans* vraagt of mevrouw *Dejonckheere* nieuwe kanalen realistisch acht. Dat speelt ook een grote rol bij het instroombeheer. Instroombeheer mag niet betiteld worden als instroombeperking.

Mevrouw *Pia Dejonckheere* is als lid van een voorbereiding- of nazorgcentrum nog nooit rechtstreeks betrokken bij kanaalonderzoek. Maar ze benijdt anderen die taak niet, te meer daar ze binnenkort in het Vlaams Parlement moeten komen uitleggen waarom ze een land al dan niet geselecteerd hebben.

De cijfers van de International Social Service bewijzen dat het aantal kanalen daalt. In heel wat herkomstlanden is het niet langer de gewoonte te vragen dat buitenlanders voor hun kinderen zorgen, vaak met goede redenen, onder meer het Haagse Adoptieverdrag. Voorheen was het gemakkelijker te adopteren in landen als Vietnam en China, omdat kandidaat-adoptanten bereid waren te betalen. Het Haagse Adoptieverdrag heeft gezorgd voor emancipatie en voor toezicht door de herkomstlanden zelf. Kandidaat-adoptieouders in de herkomstlanden zelf krijgen eerst de kans om de kinderen te adopteren. Dat wil niet zeggen dat er geen slechte redenen zijn om adoptie te weigeren, zoals het ontbreken van een goede adoptieregeling in het land van herkomst, terwijl er wel degelijk kinderen zijn die gebaat zijn bij een buitenlandse adoptie.

Het aantal kinderen uit Zuid-Amerikaanse landen, uit Vietnam, uit India en uit China daalt; hoewel China een van de grootste herkomstlanden blijft. Uit informele contacten weet mevrouw *Pia Dejonckheere* dat vooral landen die projecten ter plaatse sponsoren, kinderen krijgen toegewezen. Het is geen goede zaak dat de lokale sociale sector afhankelijk is van dergelijke sponsoring, want allicht zal die dan een ongewenst zwangere vrouw niet alle alternatieven aanbieden. De vorige ministers van Welzijn waren daar heel streng in, wat de spreekster als een goede zaak beschouwt. Zonder over een glazen bol te beschikken, vermoedt ze dat interlandelijke adoptie niet drastisch zal toenemen. Voor de antwoorden over instroombeheersing verwijst mevrouw *Pia Dejonckheere* naar de nota van de voorbereidingscentra. De spreekster tipt afsluitend professor *Frederik Swennen* als begeleider van de fusie, maar wellicht zijn er in de welzijnssector nog mensen gespecialiseerd in fusies.

Mevrouw *Nadine Meeus* acht het te ingewikkeld om in de evaluatie van de ouders te schrijven voor welke kindprofielen ze geschikt zijn. Alle ouders moeten eigenlijk geschikt zijn voor een kind met speciale noden. Voor kinderen met heel specifieke handicaps zouden er eventueel wel geschikte ouders kunnen worden gezocht. Bij verwante kinderen wordt de toestemming per kind gegeven, dus daar zal de specifieke clausule in de evaluatie wel blijven bestaan.

In het voorstel van mevrouw *Van der Borgh* worden kinderen met speciale noden niet vermeld, daarom besprak mevrouw *Meeus* enkel het andere. Nazorg verplichten, is moeilijk. Voor de spreker moet de vrije keuze behouden blijven, maar ouders moeten wel weten waar ze terecht kunnen als ze hulp nodig hebben. Het Steunpunt Nazorg Adoptie zet vooral in op het adoptiealert maken van de reguliere hulpverlening. Mevrouw *Meeus* pleit er wel voor dat kersverse adoptieouders iemand op bezoek krijgen die hen wegwijs kan maken, naar analogie met het bezoek van de sociaal verpleegkundige van Kind en Gezin aan ouders van pasgeborenen.

Wanpraktijken blijken meestal pas als ouders een klacht indienen. Kandidaat-adoptanten of adoptieouders zijn echter niet geneigd een klacht in te dienen, omdat ze bang zijn voor hun adoptiekansen. Met enkel een jaarlijks rapport, zal het Vlaams Parlement steeds achter de feiten aanhollen. De VCA kan sneller ingrijpen.

Volgens mevrouw *Ann Somers* heeft het Steunpunt Nazorg Adoptie nooit de bedoeling gehad om nazorg verplicht te maken. Adoptieouders hebben een lange verplichte procedure achter de rug en willen zich gewoon ouder voelen en kiezen of en op welke nazorg ze een beroep doen. Het is een uitdaging voor het Steunpunt Nazorg Adoptie om toegankelijk te zijn en een breed aanbod aan te bieden. Vooral in het eerste jaar is nazorg belangrijk, omdat het dan nog gemakkelijker is om bij te sturen.

Ze vindt het vijfde gesprek een goed idee. Dat kan helpen om het maatschappelijk onderzoek gemakkelijker te verteren, maar ouders zullen een dergelijke evaluatie nooit leuk vinden. Een goed instroombeheer is belangrijk om het aantal kandidaten te beperken. Een te grote druk van kandidaat-adoptanten zorgt ervoor dat de procedure niet meer zorgvuldig verloopt. Het is onmogelijk te voorspellen of het aantal kanalen opnieuw zal stijgen. Het is wel duidelijk dat adoptie meer en meer draait om kinderen met speciale noden.

IX. UITEENZETTING DOOR MEVROUW ANN LOOS NAMENS DE ADOPTIEDIENSTEN HET KLEINE MIRAKEL VZW, FIAC-HORIZON VZW EN RAY OF HOPE VZW

Mevrouw *Ann Loos*, Fiac vzw, vertolkt het gemeenschappelijke standpunt van de adoptiediensten. Gezien de lange procedure en het grote aantal kandidaat-adoptanten, blijven heel wat kandidaat-ouders zonder kind achter. Het grote aantal kandidaten heeft ook de adoptiediensten onder druk gezet.

1. Taken van een erkende adoptiedienst

Volgens de voorstellen van decreet worden adoptiebemiddeling en eerste nazorg de voornaamste taken van de adoptiediensten, maar de diensten moeten ook op een goede manier omspringen met vragen over ‘roots’. Daarvoor is een goed dossierbeheer belangrijk. Of dat ‘rootsbemiddeling’ of ‘rootsbegeleiding’ genoemd wordt, laat de spreker in het midden, maar ze vraagt om die taak ook in een decreet te verankeren.

2. Informeren van kandidaat-adoptanten

De adoptiediensten vormen het sluitstuk van de adoptieroute die de ouders moeten doorlopen. Al te vaak zijn kandidaat-adoptanten ook dan nog onvoldoende op de hoogte van de adoptierealiteit, die trouwens voortdurend verandert. Het is goed dat beide voorstellen een verkenningssessie invoeren. Zo kunnen mensen die van plan zijn zich kandidaat te stellen, goed geïnformeerd worden. Het is belangrijk dat ze, als ze klaarblijkelijk niet aan de voorwaarden voldoen, dat dadelijk en niet pas na twee jaar procedure te horen krijgen. Op vraag van adoptanten zou er ook een schriftelijk verslag van die sessie bij het dossier kunnen worden gevoegd, maar volgens de adoptiediensten moet dat altijd een mogelijkheid zijn.

3. Steunpunt Adoptie

Om tweehonderd adopties per jaar mogelijk te maken, worden momenteel heel wat diensten gefinancierd. Daardoor is de expertise onnodig versnipperd. Mevrouw *Ann Loos* stelt voor om het Steunpunt Adoptie ook verantwoordelijk te maken voor het maatschappelijk onderzoek. Dat zou het voordeel hebben van een gelijke screening van alle kandidaat-adoptanten. Daarenboven zou het Steunpunt Adoptie de expertise over adoptie kunnen verspreiden over de reguliere hulpverlening.

Ook de adoptiediensten zijn voorstander van instroombeheer. Ze wijzen erop dat er niet voor alle kandidaat-ouders kinderen zijn. Heel wat herkomstlanden beperken de buitenlandse adoptie steeds meer tot de kinderen waar ze zelf niet voor kunnen zorgen, dus kinderen met bijzondere noden.

4. Steunpunt Adoptie: samenwerking bevorderen

Voor de adoptiediensten moet het Steunpunt Adoptie een open communicatie mogelijk maken. Ze vragen een systematische vorming en supervisie van alle actoren bij interlandelijke adoptie, maar ook van buitenstaanders die in contact komen met adoptie. Dat zou een taak kunnen zijn van het Steunpunt Adoptie. Er zijn al goede voorstellen over de vorming voor kinderen met speciale noden, maar daar wordt niets mee gedaan. Een duidelijke en algemeen aanvaarde omschrijving van speciale noden zou het de adoptiediensten heel wat gemakkelijker maken.

5. Steunpunt Adoptie en nazorg

De erkende adoptiediensten hebben momenteel een taak bij de verplichte eerste nazorg van zelfstandige adoptanten, vooral bij eerste hechting en integratie in het gezin. Ook die taak hoort eigenlijk thuis bij het Steunpunt Adoptie. Het is immers moeilijk voor de adoptiediensten om gezinnen en adoptiekinderen die ze niet kennen, te begeleiden.

6. Subsidiëring

Mits ze minstens dertig plaatsingen realiseren, krijgen adoptiediensten ongeveer 90.000 euro subsidie. Voor meer plaatsingen krijgen ze niet meer geld. De diensten vragen een basissubsidie zonder dat jaarlijks dertig plaatsingen gerealiseerd moeten worden. Onder het huidige adoptiebeleid wordt dat alsmaar moeilijker, omdat er weinig nieuwe kanalen worden goedgekeurd. Er kunnen bijvoorbeeld extra subsidies worden toegekend voor kanaalonderzoek of als diensten meer dan vijftien plaatsingen realiseren. Een kanaalonderzoek vergt immers grote investeringen in tijd en financiële middelen. De diensten krijgen momenteel geen advies over aanpak of andere hulp. Zelfs met nieuwe kanalen zullen er allicht onvoldoende kinderen zijn voor het grote aantal kandidaat-adoptanten. Vaak levert een nieuw kanaal, verworven met heel wat tijd en middelen, slechts drie tot vijf plaatsingen per jaar op.

7. Wachttijden

De adoptiediensten geven kandidaat-ouders duidelijke informatie over de wachttijden, die kunnen verschillen naargelang het land van herkomst waar de ouders voor kiezen en het gevraagde kindprofiel.

8. Knelpunten in de huidige samenwerking met buitenlandse kanalen

Steeds meer landen stellen steun aan kinderen die niet geadopteerd worden als eis voor samenwerking. Volgens het Haagse Adoptieverdrag mogen de adoptiediensten daar niet op ingaan. De diensten steunen, gecontroleerd, wel bepaalde projecten, maar ze hebben niet de slagkracht van andere landen zoals Spanje en de Verenigde Staten. De diensten vragen of er een mogelijkheid bestaat om een overheidsprojectfonds op te richten waarin kandidaat-adoptanten een bijdrage storten. Dat fonds kan dan, onafhankelijk van de adoptiediensten, projecten ondersteunen.

9. Vragen

Artikel 16, §5, van het voorstel-De Wachter is niet duidelijk voor de adoptiediensten. Wat bedoelt de indiener met: “De Vlaamse Regering stelt een programmering van de adoptiediensten op.”?

X. UITEENZETTING DOOR MEVROUW DORINE CHAMON, VLAAMSE ADOPTIEAMBTENAAR

Mevrouw *Dorine Chamon* heeft de voorstellen getoetst aan de conclusies van de staten-generaal Interlandelijke Adoptie. De staten-generaal Interlandelijke Adoptie heeft problemen en aanbevelingen voor de ontwikkeling van adoptie tot een volwaardige professionele

zorgvorm in kaart gebracht. De VCA heeft die vertaald in beleidsaanbevelingen, rekening houdend met de budgettaire beperkingen. Die aanbevelingen zijn daarop getoetst bij de sector.

1. Internationaal: Haags Adoptieverdrag (1993)

Het Haagse Adoptieverdrag vormt de basis voor interlandelijke adoptie en bevat twee belangrijke principes: adoptabiliteit en subsidiariteit. Adoptabiliteit maakt het juridische onderscheid tussen wees of afgestaan ter adoptie. In het laatste geval moet de geboortemoeder en/of -vader toestemming geven voor de adoptie. Voorts moet nagegaan worden of het kind baat heeft bij interlandelijke adoptie en bij opgroeien in gezinsverband. Subsidiariteit houdt in dat adoptie de laatste optie moet zijn die overwogen wordt. Opgroeien in het eigen gezin, de eigen omgeving, de eigen cultuur geniet de voorkeur. Binnenlandse adoptie krijgt dan ook voorrang op interlandelijke adoptie.

Mevrouw Dorine Chamon wijst erop dat er internationaal gezien steeds minder kinderen interlandelijk worden geadopteerd, en dat zelfs in een groot land als de Verenigde Staten, met hun mogelijkheden en geld, het aantal adopties met 44 percent gedaald is. Het is dus niet evident om nieuwe kanalen te vinden. Ook daalt het aantal adopties uit de meeste herkomstlanden. De grote uitzondering is Ethiopië. Act Against Childtrafficking onderzocht een aantal adopties uit Ethiopië, en stelt dat niet alle adopties uit dat land zuiver op de graat zijn. De spreker overloopt nog enkele andere cijfers. Zo blijkt dat de meeste adoptiekinderen die in 2010 in Vlaanderen arriveerden, uit twee landen kwamen, wat Vlaanderen kwetsbaar maakt. Als een van die landen de samenwerking stopzet, is er onmiddellijk een grote daling van het aantal kinderen dat kan geplaatst worden bij Vlaamse adoptiegezinnen.

2. Zeven aanbevelingen

2.1. *Installeren van instroombeheer*

De VCA pleit voor instroombeheer met een collectieve informatiesessie. In tegenstelling tot de voorstellen van decreet, wil de VCA die sessie verplicht maken voor iedereen. Zo wordt iedere kandidaat-ouder immers tijdig geïnformeerd over de toestand in het adoptieland, de mogelijkheden om te adopteren, de procedure, de vereisten en de wachttijd. De instroomregulering voor interlandelijke adoptie moet vooral de kandidaat-adoptanten duidelijkheid verschaffen en ervoor zorgen dat ze hun kans op adoptie redelijk kunnen inschatten en, indien ze voldoen aan de voorwaarden, binnen een redelijke termijn een kind kunnen adopteren.

De VCA is ook voor een degelijke programmering, zodat de diensten voor maatschappelijk onderzoek hun personeelsbestand correct kunnen bepalen en de budgetten correct kunnen worden verdeeld. In het document aan de Vlaamse Regering is daarvoor een voorstel uitgewerkt. Elk jaar in juni zou het aantal kandidaat-adoptanten dat kan instromen, bepaald kunnen worden op basis van het aantal kinderen dat het jaar ervoor geadopteerd werd, de evolutie in de herkomstlanden waarmee Vlaanderen samenwerkt en de te verwachten uitval van kandidaten in de procedure. Het is niet de bedoeling mensen te weigeren op basis van bepaalde criteria. De VCA is ervan overtuigd dat elke kandidaat-adoptieouder op basis van correcte informatie voor zichzelf kan beslissen of hij/zij wil instappen in de procedure. De VCA wil ook een beperkte geldigheid van het attest van voorbereiding, om te vermijden dat mensen het attest halen als ze nog niet zeker zijn dat ze willen adopteren. Dat zou immers een correcte raming van het noodzakelijke aantal instromers en een goede verdeling van de budgetten hinderen.

2.2. *Bundeling van voorbereiding, vorming en nazorg*

Het is goed dat er eensgezindheid bestaat over de bundeling van voorbereiding, vorming en nazorg. De VCA stelt desondanks enkele extra taken voor het Steunpunt Adoptie voor. Ook een begeleider voor de fusie is een goede zaak. De VCA is het er ook mee eens dat de geadopteerden een plaats in het Steunpunt Adoptie krijgen.

2.3. *Voeren van een gericht beleid voor de adoptie van kinderen met speciale noden*

Een gericht beleid voor de adoptie van kinderen met speciale noden is voldoende toegelicht door mevrouw Meeus. Het aantal kinderen met speciale noden dat voor adoptie aangeboden wordt, stijgt inderdaad. Dat komt door het subsidiariteitsbeginsel: elke adoptieouder heeft liefst een klein, gezond kind, en vermits binnenlandse adoptie de voorkeur krijgt op interlandelijke adoptie, worden deze kinderen meestal in het eigen land geadopteerd. De spreker geeft het voorbeeld van Chili, waar er een beter kindersysteem en een betere jeugdbescherming geïnstalleerd zijn, waardoor het nu hoofdzakelijk interlandelijk op zoek is naar gezinnen voor kinderen met speciale noden.

De VCA vraagt een aangepaste voorbereiding voor alle ouders. Speciale noden blijken vaak pas na de adoptie. Bij het kanaalonderzoek en bij het beoordelen van kinddossiers moet er zoveel mogelijk correcte informatie over de medische en sociale toestand van het kind gevraagd worden.

2.4. *Optimaliseren van het maatschappelijk onderzoek naar de geschiktheid van kandidaat-adoptieouders*

Om het maatschappelijk onderzoek naar de geschiktheid van kandidaat-ouders te optimaliseren, vraagt de VCA de bevindingen van het onderzoek van professor Vanderfaeillie te implementeren. Op de website van Kind en Gezin staat een link met het volledige onderzoeksrapport, zodat iedereen, ook kandidaat-adoptieouders, het kan raadplegen. De VCA is uiteraard voorstander van duidelijke, wetenschappelijk onderbouwde criteria en van optimalisatie van de evaluatieteams. De VCA zal een traject opzetten om de bevindingen in de teams te implementeren.

De medische geschiktheid van ouders is een ander heikel punt. Nu wordt die immers beoordeeld door de huisarts, die de tekorten van zijn patiënten niet altijd durft te vermelden. Maar het feedbackgesprek is wel een goede zaak, omdat het een respectvolle afsluiting mogelijk maakt. De VCA pleit ervoor om de diensten maatschappelijk onderzoek binnen de CAW's te laten. Ze functioneren onafhankelijk en kunnen steeds een beroep doen op de professionaliteit van het CAW. Als ze ondergebracht worden bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, zou dat de verwevenheid te groot maken.

2.5. *Een kwaliteitskader als basis voor de subsidiëring van adoptiediensten*

De VCA wil een kwaliteitskader als basis voor de subsidiëring van adoptiediensten, en niet langer enkel een minimumaantal adopties. De subsidies moeten de diensten in staat stellen een vast professioneel team te hebben met een stabielere werking en meer kwaliteit tot gevolg. Een schaalvergroting zal de adoptiediensten minder kwetsbaar maken voor evoluties in de herkomstlanden.

De commercialisering van adoptie blijkt uit het feit dat kinderen door de herkomstlanden vooral toegewezen worden aan landen die investeren in projecten. Het is voor de herkomstlanden vaak de enige manier om fondsen te werven voor de uitbouw van een jeugdbeschermingssysteem, voor controle op weeshuizen enzovoort. Hierin schuilt een gevaar: interlandelijke adoptie wordt beschouwd als een middel voor fondsenwerving en het belang van het kind kan in het gedrang komen. De spreker geeft het voorbeeld van Nepal, dat accreditaties verleende aan adoptiediensten en hen daarvoor 10.000 dollar liet betalen. Nadien kon niet worden aangetoond waarvoor deze middelen werden aangewend.

2.6. *Exploreren van nieuwe adoptiekanalen*

Ondertussen is het kanaalonderzoek in twee fasen in voege. De VCA kijkt vooraf na of de wetgeving van het herkomstland niet strijdig is met het Haagse Adoptieverdrag en de Vlaamse regelgeving. Ze hoopt zo adoptiediensten nodeloze exploratiekosten te besparen. Een protocol met niet-Haagse herkomstlanden om vastgestelde onverenigbaarheden te remediëren, blijft mogelijk, maar daarvoor is transparante samenwerking met de overheid van het herkomstland nodig. Het voorstel-De Wachter beperkt terecht de zelfstandige adoptie van niet-gekende kinderen tot Haagse herkomstlanden.

2.7. *De Vlaamse Centrale Autoriteit Adoptie krachtiger positioneren als regisseur inzake interlandelijke adoptie*

De VCA, niet toevallig dezelfde afkorting als het nieuwe centrum, wil zich blijven positioneren als regisseur van interlandelijke adoptie. Op het vlak van inzage schiet ze schromelijk tekort en wil ze zich herpakken. Mevrouw Dorine Chamon zegt dat de VCA eerder geneigd is het voorstel van decreet van mevrouw De Wachter te steunen, omdat daarin de aanbevelingen van de staten-generaal Interlandelijke Adoptie verwerkt zijn.

XI. VRAGEN

Mevrouw *Mieke Vogels* vraagt of de adoptiediensten kandidaat-ouders soms doorverwijzen naar de pleegzorgdiensten. Er zijn immers heel wat Vlaamse kinderen, ook met speciale noden, voor wie er geen pleeggezin gevonden wordt.

Mevrouw *Else De Wachter* zegt dat heel wat adoptieouders door de verlenging van een geschiktheidsvonnis het maatschappelijk onderzoek gedeeltelijk opnieuw doormaken en opnieuw voor de jeugdrechter verschijnen. De procedure wordt voor hen dus nog langer. In hoeverre merken de adoptiediensten daar iets van? Sommige adoptiediensten organiseren ook tussentijdse informatiesessies, bijvoorbeeld voor ouders die al op de lijst staan. Doen alle diensten dat?

Het parlamentslid wil van de Vlaamse adoptieambtenaar een toekomstvisie. Ze wijst erop dat het moeilijk blijft om correcte informatie te geven, omdat de situatie in landen van herkomst snel wijzigt. Ethiopië mag dan een belangrijk land van herkomst zijn, de situatie is daar heel onduidelijk. Het lid vraagt de mening van de sprekers over dat land.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* dankt in het bijzonder de adoptiediensten, omdat zij beide voorstellen becommentariëren. Ze vraagt welke steun de adoptiediensten nodig hebben voor een optimale werking.

Volgens mevrouw *Ann Loos* wijzen adoptiediensten kandidaat-ouders wel degelijk op de mogelijkheid om pleegkinderen in huis te nemen. Maar dan hebben die mensen al heel wat stadia van de procedure doorlopen. In Groot-Brittannië zijn er bijna uitsluitend binnenlandse adopties, en dan vooral van kinderen die in hun biologische milieu niet de juiste zorg krijgen. Zij komen vrij snel in een adoptieprocedure terecht.

Het klopt dat bij de verlenging van het vonnis de procedure voor de ouders langer wordt. De mate waarin dat toegepast wordt, hangt af van de landen van herkomst en de wachttijden. Fiac werkt met aanmeldingslijsten, zodat de bemiddeling binnen een redelijke termijn na ondertekening van de overeenkomst kan starten. Uiteraard kunnen ook personen met een vonnis dat al anderhalf jaar geldt, instappen.

Fiac organiseert om de zes weken een informatievergadering. Het aantal plaatsingen zal voor Fiac de komende jaren niet wijzigen, tenzij de situatie in Ethiopië wijzigt. Een adoptiedienst is dus wel verplicht om voortdurend naar nieuwe kanalen te zoeken, anders zou het wel eens kunnen dat hij de noodzakelijke dertig plaatsingen voor financiering niet

meer haalt. De diensten kunnen zich niet veroorloven om mensen aan te werven die zich uitsluitend met kanaalonderzoek bezighouden. Daarom hebben ze daarvoor meer ondersteuning nodig.

Mevrouw *Annemie Paeshuyse*, Het Kleine Mirakel, zegt dat haar adoptiedienst na het wegvallen van Kazachstan als herkomstland, enkel nog Polen als kanaal overhoudt. De dienst is op zoek naar nieuwe kanalen, ook om zijn financiering veilig te stellen. Schaalvergroting zou een oplossing kunnen bieden voor adoptiediensten als de drie erkende adoptiediensten kunnen blijven bestaan en aanspraak kunnen maken op een basissubsidie die los staat van het jaarlijkse aantal plaatsingen.

Er is eigenlijk al sprake van schaalvergroting door de terugval van vijf op drie erkende adoptiediensten. De spreekster vindt het belangrijk dat het voortbestaan van de drie erkende diensten veilig wordt gesteld.

Mevrouw *Erika Van Beek*, Ray of Hope, wijst erop dat heel wat kandidaat-adoptieouders al zorg dragen voor pleegkinderen. Ze willen echter graag een eigen kindje dat zeker bij hen zal blijven.

Om de grote instroom te beperken, neemt Ray of Hope soms gedurende een bepaalde tijd geen nieuwe aanvragen aan. Dat heeft gewoon tot gevolg dat het probleem zich verlegt: heel wat mensen wachten nu om een aanvraag te mogen indienen. Het grote aantal aanvragen sedert de wachtlijst voor Ethiopië opnieuw geopend is, bewijst dat. Het gaat soms om mensen die al een vonnis hebben van 2007.

Realistische informatie geven aan mensen die drie tot vier jaar op de wachtlijst moeten staan, is niet evident, maar de dienst doet zijn best, onder meer met informatiesessies. Het jaarverslag van de dienst komt ook op de website te staan. Kandidaten kunnen daaruit realistische gegevens puren.

In de raad van bestuur van Ray of Hope zitten gelukkig mensen die vrijwillig heel veel tijd in kanaalonderzoek stoppen. Dat is geen eenvoudige opdracht. Eens ze terug zijn in Vlaanderen, duurt het soms maanden eer het kanaal kan functioneren. Daardoor is de plaats soms al door andere landen of regio's ingenomen. Dat is frustrerend, maar het blijft belangrijk dat het onderzoek goed en grondig gebeurt. Nazorg in delicate gevallen, bijvoorbeeld als de bijzondere jeugdzorg ingeschakeld wordt, ligt nog bijzonder moeilijk.

Mevrouw *Dorine Chamon* zegt dat de VCA momenteel de pleegzorg/adoptiesystemen in Groot-Brittannië en ook in Nederland onderzoekt. Ook voor binnenlandse adoptie wachten heel wat mensen om de procedure te starten en dan op een wachtlijst terecht te komen.

Mevrouw Chamon wil de langetermijnvisie van de VCA graag uitgebreider komen toelichten. Het voorstel-De Wachter bevat een aantal inconsistenties, maar de tijd ontbreekt om die toe te lichten. Ze worden als bijlage bij dit verslag gevoegd. Ter afsluiting herhaalt de spreekster dat er in interlandelijke adoptie veel geld omgaat. Bij wijze van boutade geeft ze mee dat een interlandelijke adoptie op dit ogenblik zoveel kost, dat met een investering van die som ter plaatse vele kinderen geholpen zouden kunnen worden.

Tom DEHAENE,
voorzitter

Marijke DILLEN
Katrien SCHRYVERS
Mieke VOGELS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CAW	centrum algemeen welzijnswerk
FIAC	Flanders Intercountry Adoption Care
ngo	niet-gouvernementele organisatie
VAG	Vereniging voor Kind en Adoptiegezin
VCA	Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie
VCOK	Vormingscentrum Opvoeding en Kinderopvang

BIJLAGE 1:

Standpunt www.geadopteerd.be over het inzagerecht

Standpunt www.geadopteerd.be inzake het inzagerecht.

1) Juridische basis:

- Krachtens artikel 7 van het VN Kinderrechtenverdrag heeft “het kind heeft voor zover mogelijk, het recht zijn of haar ouders te kennen”.

Het artikel 7 van het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind heeft directe werking en primeert op de nationale wetgeving hieromtrent.

- Uitvoering van art. 26 § 4 Decreet Interlandelijke Adoptie. Het recht op inzage in het adoptiedossier is vervat in artikel 26 van het Decreet 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen (B.S. 16 september 2005).

“Art. 26. § 1. Vanaf de leeftijd van twaalf jaar heeft de geadopteerde recht op inzage van zijn adoptiedossier. De adoptieambtenaar kan inzage weigeren in stukken die de rechten of belangen van derden schaden. Elke weigering wordt gemotiveerd. Over het verzoek tot inzage van een geadopteerde die de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, wordt door de adoptieambtenaar beslist, rekening houdend met de maturiteit van de verzoeker.

§ 2. Elke inzage moet schriftelijk aan de adoptieambtenaar worden gevraagd.

Binnen drie maanden na ontvangst van de aanvraag verleent de adoptieambtenaar inzage van het adoptiedossier of geeft hij aan de verzoeker kennis van zijn gemotiveerde weigering. Een kind kan zijn adoptiedossier alleen inzien onder begeleiding.

§ 3. Elke geadopteerde kan de Vlaamse adoptieambtenaar verzoeken om verdere informatie over zichzelf op te vragen.

§ 4. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere voorwaarden voor de uitoefening van het Inzagerecht.

Het is de uitvoering van § 4 die het voorwerp uitmaakt van onderhavige analyse.”

Gelet op dit artikel wil onze werkgroep www.geadopteerd.be er toch op wijzen dat wij ons niet kunnen verzoenen met de inhoud van dit artikel en de manier waarop dit is uitgewerkt. Er dient bovendien op gewezen te worden dat voor een dergelijke delicate materie zoals het inzagerecht dergelijke summiere uitwerking uiteraard niet opportuun is.

2) Duiding

Wij allen, (jong) volwassen geadopteerden zijn in feite de eerste generatie geadopteerden die zijn geadopteerd in een tijd waar de gedachtegang over adoptie zeer beperkt was, aangezien men de juridische fictie van adoptie daadwerkelijk wou doortrekken in ons dagelijks leven, alsof er niets gebeurd was. Door de ervaring die men heeft verworven door de jaren heen kwam men tot de vaststelling dat dit toch niet helemaal juist was en is men meer en meer tot het besef gekomen dat het kind centraal moet staan en men deze juridische fictie niet voor op mag stellen.

Men mag niet vergeten dat de beslissing tot adoptie een levensbepalende beslissing is die volledig zonder inspraak van het kind werd genomen. Dat wij allemaal naar de andere kant van de wereld zijn verhuisd is, ongeacht of we dit nu een goede keuze vinden of niet, niet onze keuze. Het recht om inzage te krijgen in ons adoptiedossier kan voor veel geadopteerden heilzaam zijn om het zogenaamde zwarte gat op te vullen en dit is de enige manier om meer te weten te komen over de achterliggende redenen van deze levensbepalende beslissing. Dit maakt immers deel uit van onze identiteit, van wie we zijn en van wie we zijn geworden. Wij willen benadrukken dat we het inzagerecht niet willen herleiden tot een louter rechtendiscour zonder het respecteren van de andere belanghebbende partijen. We vinden wel dat we recht hebben op inzage in ons adoptiedossier en dit zijn dus de gegevens en elementen die rechtstreeks betrekking hebben op onze adoptie en ons leven.

Wij erkennen uiteraard het feit dat het recht op inzage dient afgewogen te worden tegenover de bescherming van het recht op privéleven van de biologische familie. Gelet op deze noodzakelijke belangenafweging is het onontbeerlijk dat de omvang van het inzagerecht duidelijk wordt omlijnd. Het gaat ons niet om “ontmoetingen” af te dwingen door het recht op privacy van anderen te verstoren. Geboorteplaats en geboortedag kennen, een foto van de biologische ouders, broer, zus of andere familieleden, medische gegevens, gegevens aangaande de redenen van afstand, enz... zijn zaken die niet noodzakelijke de privacy van andere belanghebbende verstoren. Hoe ver de geadopteerde wil en kan gaan, rekening houdend met de privacy van de biologische ouders kan enkel op een humane en respectvolle manier indien men dit juist niet herleidt tot een puur formalistische kwestie. Dit is professioneel onverantwoord naar de geadopteerde toe, enerzijds gelet op de verschillende belangen die met elkaar in conflict kunnen komen en anderzijds door de emotionele beladenheid en impact dit voor de geadopteerden kan betekenen.

Tot slot willen wij nog duiden dat de geadopteerden die nu op zoek gaan naar hun adoptiedossier vaak geconfronteerd worden met de vaststelling dat er bepaalde gegevens op toch wel zeer merkwaardige manier zijn verdwenen. Sommige gegevens gaan verloren door administratieve maatregelen die door de jaren heen zijn genomen, bij vele andere gevallen betreft dit vaak frauduleuze praktijken zoals schriftvervalsing tot het bewust achterhouden van gegevens die wel degelijk beschikbaar zijn. Bij interlandelijke adoptie is de cultuurbarrière in de herkomstlanden eveneens een niet te onderschatten probleem.

In het licht van deze problematiek is het recht op inzage een lichtpunt in een zeer donkere tunnel.

3) Heikelpunten huidige uitwerking van het inzagerecht.

Het inzagerecht valt onder de eindverantwoordelijkheid van de adoptieambtenaar. De uitvoering van het inzagerecht, zoals het nu geformuleerd is in het artikel 26 van het Decreet van Interlandelijke adoptie valt dus onder verantwoordelijkheid van de adoptieambtenaar. De uitvoering van het inzagerecht valt onder adoptienazorg en samenwerking en eventuele doorverwijzing naar professionele adoptienazorg kan noodzakelijk zijn in bepaalde individuele gevallen. We verwijzen dan ook naar de verslagen van Dhr. M. Vandenbrouck van de werkgroep adoptienazorg ter voorbereiding van het nieuwe decreet van Interlandelijke adoptie. Alle partijen pleiten voor 'adoptiealertheid.' Het is dan ook, zoals reeds uiteengezet, onverantwoord om op een louter formalistische wijze gevoelige informatie mede te delen op basis van een schriftelijke motivering.

Het monopolierecht van de adoptieambtenaar en de zeer onduidelijke beschrijving: "*De adoptieambtenaar kan inzage weigeren in stukken die de rechten of belangen van derden schaden.*", valt niet te rijmen met de stelling dat "elke geadopteerde vanaf 12 jaar recht heeft op inzage in zijn dossier".

4) Concrete voorstellen www.geadopteerd.be

- a. Het is noodzakelijk te voorzien in een duidelijk gecentraliseerd aanspreekpunt voor de geadopteerde. Loyaliteit naar de adoptieouders toe, ook conflicten in het gezin maken het voor de geadopteerden niet altijd gemakkelijk om dergelijke stap te zetten. Wij denken hierin zelf als aanspreekpunt te kunnen fungeren. Door onze ervaring met het project www.geadopteerd.be merken wij vaak dat het voor geadopteerden die met bepaalde vragen zitten, heel moeilijk is om te weten wie zij kunnen aanspreken zowel wat betreft het inzagerecht als wat betreft adoptie specifieke hulpverlening indien noodzakelijk. Ons project is juist bedoeld om op een laagdrempelige manier geadopteerden te bereiken en wij zijn dan ook het eerste aanspreekpunt voor de geadopteerden, meerbepaald als lotgenoten onder elkaar. Indien wij onder het adoptiecentrum kunnen werken komt dit uiteraard tegemoet aan het idee om de samenwerking tussen de verschillende adoptiediensten die werkzaam zijn in de adoptienazorg te bevorderen. Professionele hulpverlening behoort geenszins tot de taak van www.geadopteerd.be, maar het is wel onze taak

om individuele gevallen te laten opvangen door de professionele hulpverleners uit de adoptiesector. Men komt vaak terecht in de gewone hulpverlening die niet gespecialiseerd is in de adoptiematerie. Door dit voorstel wordt deze problematiek voor een stuk opgevangen en dit ligt bovendien in de lijn van het voorstel van Minister Vandeuren om de adoptiesector meer te centraliseren.

b. De procedure

Fase 1 “De aanvraag”: betreft een geformaliseerde fase waar iemand van www.geadopteerd.be als aanspreekpunt kan fungeren. Deze brengt de vraag over aan de adoptieambtenaar. Deze eerste fase betreft een inleidend gesprek waarin de procedure aan de betrokkene wordt uitgelegd zodat deze met kennis van zaken kan beslissen of men de officiële vraag tot inzage wil voorleggen aan de adoptieambtenaar. Indien het nodig zou zijn, (adoptiealertheid) of indien men het zelf verzoekt kan men de persoon in kwestie eventueel doorverwijzen naar een professionele hulpverlener werkzaam in de adoptiezorg. Wie nood heeft aan een gesprek met een lotgenoot of andere geadopteerden kan via www.geadopteerd.be met hen in contact worden gebracht.

www.geadopteerd.be fungeert hier als buffer tussen de geadopteerde en de adoptieambtenaar.

Fase 2 “onderzoeksfase”: De adoptieambtenaar bekijkt het dossier en voert op een zorgvuldige wijze haar onderzoek naar het adoptiedossier.

Bij eventuele hinderpalen zowel objectief (vraag naar anonimiteit blijkt duidelijk uit het dossier) als subjectieve redenen (de geestelijke toestand van de aanvrager) dient de adoptieambtenaar een ‘vrijblijvend’ advies te vragen aan een professioneel iemand die werkzaam is in de adoptiezorg.

Fase 3: De beslissing zelf wordt schriftelijke gemotiveerd door de adoptieambtenaar en toegestuurd aan de persoon die de aanvraag heeft geregeld. Deze laatstgenoemde licht de beslissing mondeling toe.

Voordeel: tussenpersoon kan bepaalde probleemgevallen opsporen, minimale begeleiding moet gezien worden als een louter menselijke aanpak van het recht op inzage, het monopolierecht van de adoptieambtenaar is volgens ons te verregaand en op deze manier wordt samenwerking en professionalisme nagestreefd, wat ten goede komt aan alle partijen. Zowel bij een negatieve als een positieve beslissing wordt dit gedaan op een humane manier met respect voor de wettelijke regelgeving en de belangenafweging die zich in de grijze zone bevindt.

- c) Taakverdeling tussen de verschillende actoren:

AANSPREEKPUNT WWW.GEADOpteerd.BE

- ✓ Gecentraliseerd aanspreekpunt: laagdrempelig
- ✓ Administratieve taak: het opstellen en opsturen van een aanvraag tot inzage
- ✓ Fungeert als buffer tussen de geadopteerde en de adoptieambtenaar. Is een objectieve vertrouwenspersoon.
- ✓ Een informatieve taak naar de geadopteerden toe.
- ✓ Men dient ook alert te zijn om bij bepaalde probleemgevallen de juiste hulpverlening aan te bieden.

PROFESSIONELE HULPVERLENER

- ✓ Adviserende en ondersteunende functie: professionele hulpverlener werkzaam in de adoptiezorg dient de geadopteerde te ondersteunen indien noodzakelijk en bij eventuele 'probleemgevallen' of moeilijkheden dient de hulpverlener professioneel advies te geven aan www.geadopteerd.be en tevens aan de adoptieambtenaar. Indien www.geadopteerd.be reeds in de eerste fase een hulpverlener heeft ingeschakeld dient de hulpverlener een advies op te stellen zodat dit samen met de aanvraag tot inzage kan worden doorgestuurd naar de adoptieambtenaar.

Wat betreft het aanspreekpunt www.geadopteerd.be en de professionele hulpverlener achten wij het noodzakelijk dat deze actoren expliciet worden omschreven in het decreet.

ADOPTIEDIENSTEN

- ✓ zijn verplicht om alle relevante gegevens, met name de gegevens die onder het inzagerecht vallen (zie punt 3), als een goede huisvader op te sporen, na te gaan en in het adoptiedossier op te nemen.

- ✓ de adoptiediensten moeten eveneens alle dossiers doorgeven aan de Vlaamse centrale autoriteit. (VERPLICHTING).
- ✓ Zij zijn geenszins de aangewezen dienst om het inzagerecht toe te staan of de uitvoering ervan te regelen, daar andere belangen kunnen primeren dan het inzagerecht van het kind te waarborgen. Dit gebeurt nu stevast in het nadeel van de geadopteerde. Indien de adoptie succesvol is afgerond dient men binnen een bepaalde termijn alle dossiers over te hevelen aan de adoptieambtenaar. Zo heeft de VCA directe controle op de adoptiediensten, wordt corruptie en dergelijke tegengegaan en worden alle dossiers gecentraliseerd. Voor de geadopteerde is het ook niet evident, indien er een conflict is in het gezin om naar de adoptiedienst te stappen die reeds heeft samengewerkt met de adoptieouders. Hun privacy wordt zo vaak met de voeten getreden. Uiteraard kan de adoptieambtenaar, indien dit noodzakelijk is, meer achtergrondinformatie vragen aan de adoptiedienst over een welbepaalde dienst.

ADOPTIEAMBTENAAR

- ✓ de adoptieambtenaar dient in wezen de belangen van de adoptiedriehoek te behartigen. Echter, aangezien het hier het inzagerecht voor de geadopteerde betreft dient de adoptieambtenaar het belang van de geadopteerde voor op te stellen en haar taak en verantwoordelijkheid naar de geadopteerden toe op te nemen.
- ✓ Het onderzoek naar een adoptiedossier en bepaalde gegevens dient op een zorgvuldige en nauwgezette manier te worden uitgevoerd. De adoptieambtenaar heeft kennis en voeling met haar sector en weet wie ze moet aanspreken of aan wie men bijkomende informatie kan opvragen.
- ✓ De adoptieambtenaar moet de adoptiediensten en alle spelers van de adoptiesector aanmanen en wijzen op hun verplichting om alle dossiers goed bij te houden, de nodige informatie op te vragen en de dossiers over te hevelen aan de adoptieambtenaar.
- ✓ Naast opvolging van de adoptiediensten is de adoptieambtenaar verantwoordelijk voor het zorgvuldig bewaren van alle adoptiedossiers.
- ✓ Bij het kanaalonderzoek dient de adoptieambtenaar het belang van het zorgvuldig opstellen van een adoptiedossier in het land van herkomst te hanteren als een criteria om al dan niet toe te zeggen aan een bepaald kanaal.

Bijkomende opmerking:

Wij vragen een extra inspanning aan de adoptieambtenaar dat zij dit ook poogt te bewerkstellingen voor de adoptiedossiers van volwassen geadopteerden. Immers, het recht op inzage werkt terug in

de tijd. De eerste adopties werden geregeld en georganiseerd door privé-personen. Deze mensen hebben de gegevens van volwassen geadopteerden thuis liggen en beslissen zelf of zij al dan niet gegevens doorgeven aan de geadopteerden. Het blijven gedogen van dergelijke praktijk en het niet optreden tegen deze willekeurigheid holt het inzagerecht volledig uit. Het komt aan de overheid toe om in de mate van het mogelijke alle adoptiedossiers te archiveren en te verzamelen.

We vragen dat de adoptieambtenaar optreedt en toepassing maakt van het artikel 28, §4 van het Decreet 15 juli 2005 betreffende interlandelijke adoptie.

<i>“</i>	<i>Artikel</i>	<i>28.</i>	<i>Strafbepalingen</i>
<i>§ 3. De adoptant die in het kader van een zelfstandige adoptie niet binnen vier maanden na de totstandkoming van de adoptie een kopie van de gegevens over de afkomst van het kind, namelijk gegevens over de identiteit van de ouders, gegevens over het medische verleden van het kind en zijn familie, aan de Vlaamse adoptieambtenaar bezorgt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één maand of met een geldboete van 2,5 euro tot 25 euro.</i>			
<i><u>§ 4. Iedereen die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde en dit dossier niet heeft bezorgd binnen vier maanden na de inwerkingtreding van dit decreet, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één maand of met een geldboete van 2,5 tot 25 euro.”</u></i>			

De bovenstaande taakverdeling is bedoeld om een goede samenwerking te bewerkstelligen tussen de verschillende actoren en is tevens bedoeld om andere actoren uit de adoptiesector uit te sluiten. De gangbare praktijk is dat men vaak zelf op zoek gaat en men soms het recht in eigen handen neemt of dat andere actoren uit de sector de uitvoering van het inzagerecht op zich nemen.

Sarah Quintens,

Jurist www.geadopteerd.be

BIJLAGE 2:

Nota voorbereidingscentra

Voorstel instroombeheersing – voorbereidingsteams- mei 2011 (kabinet en VCA)

Door de ernstige crisis in de interlandelijke adoptieprocedure is het voor de voorbereidingscentra onmogelijk kwaliteitsvol te werken en bovendien getuigt het van weinig respect om de – kwetsbare – groep kandidaat adoptieouders in een procedure te loodsen waar weinig of geen adoptiemogelijkheden in zicht zijn.

Er is de vraag van alle voorbereiders om nu snel en zo efficiënt mogelijk in te grijpen in de huidige adoptieprocedure met een instroombeheersing en dat tot op het moment dat er een nieuw decreet interlandelijke adoptie voortvloeit uit de Staten Generaal van 2010.

De voorbereidingsteams willen zich uiteraard beperken tot voorstellen betreffende hun eigen werkterrein.

Groepen waarvoor een oplossing moet gezocht worden op zeer korte termijn:

A = de groep KA die op een wachtlijst (= een bemiddelingscontract getekend bij een adoptiedienst) staan van een adoptiedienst en in het bijzonder zij op de lijst van Ethiopië die nu op 10% van het totaal aantal adoptiedossiers terugvalt; : totaal van deze groep zou 400 gezinnen zijn.

B= KA die een geschiktheidsvonnis op zak hebben maar nog niet op een wachtlijst staan en er (gezien groep A al meer dan groot genoeg is) niet snel zullen opkomen. Februari 2011: 394 gezinnen!

C= de groep KA die al een voorbereiding achter de rug heeft (of net bezig is) en een geschiktheidsvonnis aan het (proberen) halen is: die komen nog bij groep B: hoeveel kunnen er dat zijn??? onze schatting is dat er minimum 320 gezinnen per jaar bij deze groep gaan komen.

D= de groep KA inschreven bij VCA en nu wenst van start te gaan en al wie nog moet betalen en starten: weer zo'n gemiddelde van 320 per kalenderjaar.

VOOR ALLE DUIDELIJKHEID :

De voorstellen hieronder zijn voor de groep D; de oplossingen voor A-B-C zijn net zo dringend maar behoren zoals reeds aangehaald, niet tot ons werkterrein.

VERNIEUWD CRISIS TRAJECT GROEP D: instroombeheersing (niet beperking)

START: VCA stuurt brief met korte uitleg en belofte dat ze snel worden uitgenodigd voor de startdag van de voorbereiding , waar de rest van de uitleg volgt.
 ??? nu 25€ of later (er zijn voor en nadelen aan beiden)

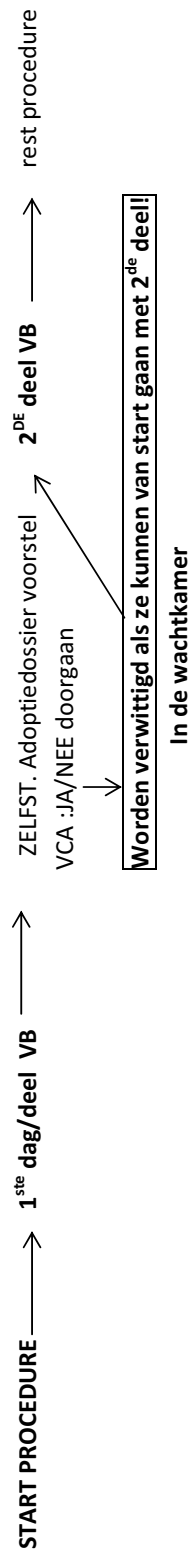
1ste dag/deel VB : info over procedure – facts&figures-reflectie- terugkoppeling in groep (net als nu kleine groepen)- vraag en antwoord
 Verplicht en attest

Dan geven KA zelf aan of ze willen doorgaan of niet: zo ja: RIA nummer en login/info bij verloop instroombeheersing + infomap van VCA

2de deel VB : rest van het VB programma : voorbereiding op een adoptie & autoselectie
 Verplicht en attest

KNELPUNT ZELFSTANDIGE ADOPTIES

Het is niet zo dat wij vanuit de VB grote voorstanders zijn van de zelfstandige adopties, maar aangezien ze er zijn, moeten we natuurlijk zorgen dat zij niet moeten wachten tot er op de wachtlijsten bij adoptiediensten een plekje is. Dus misschien volgend traject voor hen?

START: VCA stuurt brief met korte uitleg en belofte dat ze snel worden uitgenodigd voor de sterfdag van de voorbereiding , waar de rest van de uitleg volgt.
??? nu 25€ of later (er zijn voor en nadelen aan beiden)

1ste dag/deel VB : procedure – facts&figures - reflectie- terugkoppeling in groep- vraag en antwoord
Verplicht en attest

Als de KA wilt kiezen voor een zelfstandig adoptiedossier: dienen een eerste deel van het dossier in (land+ contacten enz) en VCA doet een eerste check up: kan het of niet? zo ja: RIA nummer en ze worden uitgenodigd voor 2de deel VB

2DE deel VB : rest van het VB programma : voorbereiding op een adoptie & autoselectie
Verplicht en attest

WAT MET DE MODULES SN adopties en SIBLING-OUDE KIDDEREN adopteren?

- die modules kunnen (omwille van inhoudelijke redenen) pas na het beëindigen van 2^{de}
- Moeten mensen verplicht worden dit te volgen ALS ze een SN – SIBLING willen adopteren?

MOGELIJKE VERSCHUIVINGEN IN DE WERKING VB

- Uitwerken van de SN-SIBLING-OUDE KIDDEREN adopteren modules en het bijhorende didactisch materiaal (beeld en ander) hieromtrent. Bijscholing zal op een aantal punten zeker noodzakelijk zijn.
- Ne nazorgprojecten bij TRIOBLA en VCOK lopen nu al een hele tijd en zijn ook steeds meer 'bevroegd'- we hopen bij deze meer tijd te kunnen investeren in de echte noden van de sector: nazorg op maat!
- Het aanbod van de voorbereidingsteams op de vergadering bij K&G najaar 2010 (zie bijlage en in de rood aangeduide passage) kan misschien van start gaan. Een zinvolle brug bouwen tussen ontvangende en herkomstlanden.
- ...

Dit is niet limitatief uiteraard, ook K&G of de overheid kunnen de teams opdrachten (al dan niet tijdelijk) laten uitvoeren.

FINANCIERING

Aangezien er op het huidige decreet 2005 al heel snel 'uitzonderingen' zijn voorzien (ic voor de extra erkenning van 1 adoptiedienst de VZ, waardoor het max van 4 naar 5 werd gebracht) op het maximale aantal adoptiediensten en op het minimum aantal adopties van 30/jaar (ook VZ) zou ook hier toch een uitzondering moeten kunnen voorzien worden, gezien de crisis en noodzaak van crisismaatregelen. De wetgever gaat wel meer 'flexibel' om met de geest ipv de letter van de wet.. hopen we toch

ANDERE KNELPUNTEN

- NU bepaalt de datum vonnis de volgorde waar men op een wachtlijst komt8 IN DEZE REORGANISATIE MOET DAT HET RIANR WORDEN: anders zal iedereen willen verder stappen naar de rechtbank .
- Hoe komen we snel aan alle cijfers voor 1ste deel VB?
- Groep B?? zij hebben van ons nooit doorgerekregen dat er nog zoveel KA MEZT vonnis niet op een lijst kunnen...dus moeten wij deze info wel nog doorspelen!!
- Als er speciale modules komen voor SN – SIBLINGS- oudere kids: moeten de groepen A-B ook niet worden uitgenodigd?
- VRAAG OM NA DE ZOMER 2011 AL TE MOGEN VAN START GAAN EN NU SNEL AAN IEDEREEN DEZELFDE COMMUNICATIE TE DOEN.
-

BIJLAGE 3:

Opmerkingen van Triobla vzw bij het voorstel van decreet
van mevrouw Vera Van der Borght

Voorstel van decreet van de dames Vera Van der Borgh en Patricia Ceysens, de heer Peter Gysbrechts en de dames Lydia Peeters en Gwenny De Vroe houdende wijziging van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, wat de oprichting van een Vlaams Centrum voor Adoptie betreft

ONZE REACTIE OP DIT VOORSTEL DECREET VLD

1. Op zoek naar kanalen-kinderen: houdt ernstige gevaren in en is niet realistisch

In het besluit van uw toelichting wordt volgende stelling aangebracht.

Tegenover de wachtlijsten staat de grote behoefte aan adopties in heel wat landen, waar de leefsituatie van een aantal kinderen bijzonder schrijnend is en de vraag naar adoptieouders zeer groot.

Mag ik u vragen waar u deze cijfers haalt? Wij hebben heel andere cijfers. In bijlage heb ik wat recente cijfers van het ISS doodgespeeld. Tussen 2004 en 2010 zijn 36% minder kinderen voor buitenlandse adoptie vrij gekomen, wereldwijd. Dit is een tendens waar wij in Vlaanderen niets aan kunnen veranderen, denk ik toch? Om misschien toch even cynisch te worden? In de andere cijfers die u in mijn bijlage vindt, ziet u dat Vlaanderen tussen 2007 en 2010 wel tegen deze tendens is ingegaan en een meerwaarde van 28% heeft gerealiseerd. Maar laten we vooral het “succes” van een adoptiebeleid niet laten afhangen van het aantal kinderen!

INTERNATIONAAL EVOLUTIE INTERLANDELIJKE ADOPTIE

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
USA ¹	21,616	22,884	22,728	20,679	19,613	17,433	12,753	11,098
Italy	2,772	3,402	2,874	3,188	3,420	3,977	3,364	4,130
France	3,995	4,079	4,136	3,977	3,162	3,271	3,017	3,504
Spain	3,951	3,541	3,423	4,472	3,648	3,136	3,006	2,891
Canada	2,180	1,955	1,871	1,555	1,712	1,206	1,411	2,006
Germany	1,720	1,632	1,455	1,388	1,432	1,251	1,025	1,412
Sweden	1,048	1,109	1,083	879	800	793	912	551
Netherlands	1,154	1,307	1,185	816	782	767	682	705
Denmark	522	527	586	448	429	355	498	419
Switzerland	722	658	452	455	394	497	444	301
Australia	472	502	585	576	565	440	441	222
Norway	714	706	582	448	426	304	344	393
Total	59,670	43,142	41,921	38,285	35,618	32,834	27,891	27,552

04-10 = 36%

Wij zijn, samen met alle onafhankelijke internationale waarnemers op het terrein (ISS, UNICEF, HCCH), van mening dat het gezicht van Interlandelijke adoptie helemaal aan het veranderen is. De herkomstlanden hebben, mede door hun ratificatie van het Haags Verdrag, o.a. ingezet op alternatieven voor(interlandelijke) adoptie. De cijfers die wij ook hier opnieuw neerleggen bewijzen dat het aantal adopties wereldwijd snel afneemt.

Het op zoek gaan naar kanalen – kinderen, waarop ook heel sterk de nadruk wordt gelegd in uw voorstel decreet, houdt ernstige gevaren in voor de kinderhandel.

2. Dringend nood aan een adoptiebeleid dat inspeelt op de snel wijzigende adoptierealiteit en professioneel gedragen en uitgevoerd door sector.

Wij steunen uw vraag naar een dergelijk beleid en visie op lange termijn en dat gedragen door de hele adoptiesector, samen met de politieke verantwoordelijken!

Of dit in een nieuw op te richten IVA als bij K&G moet blijven, is niet onze grootste zorg. Deze is dat er iets gebeurt en dat we als sector kunnen terugvallen op een coherent en werkbaar beleid en visie in deze heftige adoptiematerie.

We kunnen ons wel de vraag stellen of het kostenplaatje van een volledig nieuw op te richten IVA, nieuwe locatie, nieuw personeel, wel opweegt tegen de meerwaarde die er voor de pakweg 100 interlandelijke adopties die we jaarlijks nog kunnen verwachten?

3. In dit decreet worden de evaluatoren opgenomen in het nieuwe IVA en dus gecentraliseerd.

Het is de bedoeling dat daardoor de kwaliteit en eenvormigheid van deze procedure- die u zeer negatief beoordeelt in uw toelichting- verbetert. Ook daar kan de bedenking gemaakt worden of een nieuwe structuur – waarschijnlijk met andere mensen- dan weer enige garantie geeft dat het dan ook beter zou worden. Wij hebben vanuit onze positie in het werkveld geen negatieve beoordeling van het – vaak zeer moeilijke – werk van onze collega's evaluatoren en denken dat dit luik van de procedure goed gesitueerd zit bij een bredere structuur binnen de welzijnssector, zijnde de CAW's

12/12/11

Pia Dejonckheere
Coördinator

Vzw TRIOBLA
Zwevegensestraat 20/1
8500 Kortrijk

BIJLAGE 4:

Opmerkingen van Kind en Gezin bij de voorstellen van decreet
houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

Opmerkingen van Kind en Gezin bij de voorstellen van decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

Inleidend

Positionering binnen Kind en Gezin

Voorafgaand wens ik uitdrukkelijk stil te staan bij de positionering van de uitvoering van het adoptiebeleid binnen Kind en Gezin, omdat daar in beide decreten uitgebreid wordt op ingegaan.

Het is mijn voorstel als leidend ambtenaar van Kind en Gezin, om binnen de IVA-met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin, een nieuwe afdeling op te richten die zal belast worden met de concrete uitvoering van het adoptiebeleid. Het uitvoeren van het adoptiebeleid, sluit immers volledig aan bij de missie van Kind en Gezin om “Samen met zijn partners, elk kind, waar of hoe het ook opgroeit, maximale kansen te geven”. Aangezien het gaat om de positionering van een nieuwe afdeling, zal er, indien het voorstel van decreet deze piste volgt, binnen Kind en Gezin een afdelingshoofd worden aangesteld die belast wordt met de concrete leiding van die afdeling. Zoals geldt voor alle afdelingshoofden, gaat het hierbij om een mandaatfunctie, waarvoor een specifieke vacature zal worden gelanceerd. Het betreffende afdelingshoofd zou dan de verantwoordelijke zijn voor het in het decreet van Else De Wachter et al. genoemde Vlaams Centrum voor Adoptie. Of dit afdelingshoofd dan al dan niet ook als Vlaamse adoptieambtenaar wordt benoemd, laat ik op dit moment in het midden, maar mijns inziens dient het decreet geen functie als Vlaamse adoptieambtenaar te regelen, (zie verder bij artikelsgewijze bespreking), omdat dit ook niet vereist wordt vanuit het Haags Verdrag.

Adviescomité

Aansluitend wordt in het decreet ook ingegaan op een adviescomité met beheersfunctie. Hierbij wens ik op te merken, dat gezien Kind en Gezin een IVA is met rechtspersoonlijkheid, er enkel een adviescomité kan worden opgericht dat sterk adviesgevend kan zijn, maar nooit een beheersfunctie kan opnemen. Dit adviescomité kan wel, gezien de regelgeving op de raadgevende comités van IVA's met rechtspersoonlijkheid, ingebed worden in het bestaande raadgevend comité, maar met een eigen samenstelling.

In deze nota gaan we hierna achtereenvolgens dieper in op de twee voorliggende voorstellen van decreet. Ten eerste het voorstel van decreet ingediend door Else De Wachter *et al.* (Stuk 1168 (2010-2011) – Nr. 1) en ten tweede het voorstel van decreet ingediend door Vera Van der Borgh *et al.* (Stuk 275 (2009-2010) – Nr. 1). Daar waar de formuleringen in beide

voorstellen identiek of zeer gelijkaardig zijn, worden onze opmerkingen enkel onder de bespreking van het eerstgenoemde voorstel opgenomen.

1. Bespreking van het voorstel van decreet van De Wachter *et al.*

Art. 3. In het algemeen merken we op dat niet alle in dit voorstel van decreet gebruikte begrippen gedefinieerd worden. Bovendien worden bepaalde begrippen niet overal op dezelfde wijze gebruikt (bijv. “adviescommissie” en “raadgevend comité”).

In het bijzonder doen we de volgende voorstellen tot aanpassing of toevoeging:

- “Afstandouder”. Deze term komt verder nergens in het decreet terug. Zo deze term niet verder gebruikt wordt, stellen we voor om hem ook uit de definities te weren.
- “Zelfstandige adoptie”. Als VCA stellen we voor om de term “zelfstandige adoptie” te wijzigen in “individuele adoptie”. Het laatste is immers meer conform aan de Haagse definiëring ervan (cf. HCCH, Guide to Good Practise, http://www.hcch.net/upload/adoguide_e.pdf, p. 53 e.v. met betrekking tot het onderscheid tussen *individual* en *independent adoption*). Indien de indieners achter deze wijziging staan, moet ze ook gebeuren in artikel 14, 20 en 25.
- Wegens verder gebruik (*infra*, art. 10 & 11) voorstel tot toevoegen van “11° ‘Samenwerkingsakkoord’: het samenwerkingsakkoord van 12 december 2005 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie”.

Art. 4. “De kandidaat adoptanten kunnen de informatiesessie volgen (...)”. “Kunnen” veronderstelt geen verplichting terwijl wij het belangrijk vinden deze stap als verplichtend te zien, omdat dit heel belangrijke informatie is voor kandidaat adoptanten in functie van het verdere proces dat hen te wachten staat. Door deze informatiesessie te volgen, menen we dat ze een nog meer doordachte keuze kunnen maken.

Wij stellen de volgende wijziging voor: “Na registratie bij het Vlaams Centrum voor Adoptie volgt de kandidaat-adoptant een informatiesessie bij het Steunpunt Adoptie. Hierbij geeft het Steunpunt Adoptie duidelijke informatie over de realiteit van en mogelijkheden op interlandelijke adoptie. Het Vlaams Centrum voor Adoptie legt het programma en de werkwijze vast van de informatiesessie, volgens de bepalingen van de Vlaamse Regering.”

Art. 5. Wij stellen de volgende wijziging voor (tweede paragraaf): “De voorbereiding wordt gegeven binnen een redelijke termijn nadat de adoptant werd doorverwezen door het Vlaams Centrum voor Adoptie.”

In haar beleidsaanbevelingen aan de Vlaamse Regering (VR. 2010 2409 MED. 0441) stelde de VCA voor om de geldigheidsduur van het voorbereidingsattest te beperken tot één jaar. Op die manier willen we bewerkstelligen dat kandidaat-adoptanten met een voorbereidingsattest vlot doorstromen naar de volgende fase in de procedure en er niet opnieuw een flessenhals ontstaat in de procedure. In gevolg hiervan doen we het volgende voorstel: “Indien de adoptant niet binnen het jaar het verzoekschrift, vermeld in artikel

1231-27 van het Gerechtelijk Wetboek, ontvankelijk neerlegt op de griffie van de jeugdrechtbank, vervalt het voorbereidingsattest”.

We zijn tevreden met de verwijzing naar instroombeheer, een werkprincipe waar heel de sector achter staat. Niettemin is “het principe van instroombeheer” zoals vermeld in het voorstel een juridisch vage formulering. Hierbij de vraag om dit scherper te formuleren.

Het instroombeheer waar wij achter staan is *in se* een “doorstroombeheer”. Iedereen kan zich aanmelden (d.i. instromen) om de procedure tot interlandelijke adoptie te starten en wordt geïnformeerd over de reële adoptienoden. Het is de doorverwijzing naar de voorbereiding die beheerst (en *de facto* vertraagd) wordt. Daartegenover staat dat de tweede fase van de procedure (vanaf de effectieve aanvang van de voorbereiding) zal versnellen. Op die manier maken we niet enkel efficiëntiewinsten in de procedure, maar vermijden we ook de nodeloze investeringen die (geschikt verklaarde) adoptanten vandaag moeten maken.

Art. 7. Met betrekking tot het Steunpunt Adoptie is er onduidelijkheid in het voorstel van decreet. Enerzijds stelt artikel 7 dat het Steunpunt Adoptie erkend wordt op advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie (het wordt m.a.w. een autonome vzw), anderzijds stelt artikel 20, §2, 2° dat het Vlaams Centrum voor Adoptie een Steunpunt Nazorg opricht (wat zou betekenen dat het Steunpunt Adoptie deel gaat uitmaken van het Vlaams Centrum voor Adoptie en geen autonome vzw wordt). Deze twee formuleringen spreken elkaar tegen. Ons inziens is het de beste optie om uit te gaan dat dit een Steunpunt is dat erkend wordt door Kind en Gezin (Het Vlaams Centrum voor Adoptie kan als afdeling geen erkenningen afleveren).

Tegelijkertijd vinden we het onduidelijk dat de taken van het Steunpunt Adoptie versnipperd zijn terug te vinden in respectievelijk artikel 7 (voorbereiding), artikel 20 (i.v.m. de taken van het Vlaams Centrum voor Adoptie) en artikel 22 (nazorg) van het voorstel. Beter worden deze taken gebundeld in één artikel, met name het artikel 7.

Verder merken wij het volgende op i.v.m. het artikel 7:

- We stellen voor om §2, 4° als volgt aan te passen: “Elke adoptant aanvaarden die door het Vlaams Centrum voor Adoptie wordt doorverwezen voor het volgen van een voorbereidingsprogramma”.
- We stellen ook de toevoeging van een §2, 6° voor (cf. de toelichting bij het voorstel van decreet): “De informatiesessie organiseren”.
- Wat betreft §6: de programmering is onnodig gezien er slechts één Steunpunt Adoptie voorzien wordt. Deze paragraaf kan geschrapt worden.
- We stellen verder vast dat het onderscheid tussen “voorwaarden om erkend te blijven” en “voorwaarden om erkend te worden” ambigu is. We stellen voor dat de indieners dit aanpassen aan de binnen de Vlaamse overheid geldende bepalingen hieromtrent.

Art. 8. Momenteel is het onduidelijk wat moet gebeuren indien de erkenning wordt ingetrokken. Voorstel om dit verder te uit te werken.

Art. 10. Het gaat hier om een artikel dat werd overgenomen uit het huidige adoptiedecreet. In samenspraak met de jeugdrechtbanken werd de werking in de praktijk echter aangepast. Daarom stellen we de volgende wijziging voor (tweede paragraaf): “Nadat de jeugdrechtbank de opdracht tot maatschappelijk onderzoek heeft bevolen, verwijst het

Vlaams Centrum voor Adoptie de adoptant door naar een dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie. Deze dienst neemt onverwijld contact op met de adoptant.”

Na toevoeging van het “samenwerkingsakkoord” in artikel 3 kan in de derde paragraaf gewoon verwezen worden naar “het samenwerkingsakkoord” i.p.v. “(...) en de bepalingen van een samenwerkingsakkoord me (*sic*) de federale overheid”.

Art. 11. Voorstel tot volgende aanpassingen:

- In §2, 3° en §3, 4° merken we een foute formulering op: het gaat niet om een “beginseltoelating”, maar wel over een “geschiktheidsvonnis” (cf. de federale wetgeving ter zake).
- Wat de paragraaf §2, 3° betreft stellen we de volgende wijziging voor: “de vraagstelling voeren conform artikel 4 van het samenwerkingsakkoord” (cf. verwijzing in artikel 3).
- Voor §2, 4° volgend voorstel: “De werking continu bijsturen in functie van wetenschappelijk onderbouwde criteria, conform de richtlijnen van het Vlaams Centrum voor Adoptie”.
- In §2, 4° en §3, 5° wordt tweemaal hetzelfde gezegd. We stellen voor om §2, 4° te schrappen.
- In §3 is er sprake van een vergetelheid: “(...) maximaal vijf jaar” moet worden toegevoegd.
- In §3, 3° vinden we “en aanmelden bij het Vlaams Centrum voor Adoptie” een eerder overbodige formulering.

Art. 15. Wat betreft §2, 7° moeten de indieners de wettelijkheid ervan nagaan. De (federale) wetgever bepaalt immers dat de rechter oordeelt op basis van een maatschappelijk onderzoek. Wij stellen voor om §2, 7° te schrappen, maar de volgende wijzigingen door te voeren, die in overeenstemming zijn met de uitgangspunten van het voorstel van decreet (toelichting).

We wensen een nieuwe taak voor de adoptiediensten in te schrijven. Daarom willen we aan §1 de taak “informer” toevoegen. Daarnaast volgende uitwerking in §2: “Inzake het informeren: kandidaat-adoptanten, gedurende de voorbereidingssessie en in samenspraak met het voorbereidingscentrum, informeren over de herkomstlanden waarmee een lopende adoptiesamenwerking bestaat”.

We stellen bovendien de volgende toevoegingen voor:

- Tussen §2, 3° en §2, 4°: “Voorstellen voor nieuwe adoptiesamenwerkingen aanbrengen bij het Vlaams Centrum voor Adoptie”.
- Een nieuw 8° “de adoptiesamenwerking periodiek evalueren en hierover rapporteren aan het Vlaams Centrum voor Adoptie”.

Art. 16. De term “pro-actieve goedkeuring” vinden we vaag geformuleerd en onduidelijk. We doen het volgende voorstel tot wijziging van §2, 7°, in overeenstemming met de toelichting bij het voorstel van decreet: “Voorstellen doen tot kanaalprospectie en, na een eerste goedkeuring door het Vlaams Centrum voor Adoptie om de kanaalprospectie op te starten, binnen een redelijke termijn het inlichtingendossier over het buitenlandse kanaal ter goedkeuring bij het Vlaams Centrum voor Adoptie voorleggen. Het inlichtingendossier wordt samengesteld volgens de richtlijnen van het Vlaams Centrum voor Adoptie”. Indien

de indieners ons voorstel niet aanvaardden, kan het alleen de waarde van hun voorstel ten goede komen om scherper te stellen wat onder een “pro-actieve goedkeuring” begrepen wordt.

Daarnaast nog de volgende voorstellen:

- Toevoegen van een §2, 8°: “Een duidelijke visie op interlandelijke adoptie uitwerken, communiceren en hanteren, in overeenstemming met de visietekst vermeld in artikel 19, waarin de belangen en rechten van het kind centraal staan en de subsidiaire aard van interlandelijke adoptie expliciet wordt onderschreven”.
- §3, 1° zoals hij in het voorstel staat, impliceert opnieuw de aanvaardingsplicht voor de adoptiediensten. In functie van de werkbaarheid en in het belang van kandidaat-adoptanten (vermijden van nodeloze investeringen in een adoptieproject) stellen we de volgende aanpassing voor: “In het kader van een interlandelijke adoptie elke aanvraag van een adoptant die aan de voorwaarden vermeld in artikel 14 voldoet, aanvaarden, tenzij de adoptiedienst kan aantonen dat de regelgeving en de voorwaarden zoals bepaald door het land van herkomst en haar vertegenwoordigers dit niet toestaan”.

Art. 18. Dit artikel werd overgenomen uit het huidige decreet. Aan dit artikel werd echter geen uitvoering gegeven (moeilijk naar de praktijk vertaalbaar, staat geen budgettaire tegemoetkoming vanuit de Vlaamse overheid naar Kind en Gezin tegenover). In functie daarvan stellen we voor om §1 te beperken tot “de adoptant die voor adoptiebemiddeling een beroep doet op een erkende adoptiedienst betaalt aan de adoptiedienst hiervoor een vergoeding”. Op basis van §2 kan dit, indien wenselijk en haalbaar, verder worden uitgewerkt in het uitvoeringsbesluit.

Art. 19. We stellen voor om het subsidiesysteem transparant te houden en voornamelijk te focussen op een sterk basisteam voor elke adoptiedienst. Daarom stellen we voor om §2 te schrappen.

Art. 20. Het statuut van het Vlaams Centrum van Adoptie is op een aantal punten onduidelijk evenals het onderscheid tussen het Vlaams Centrum voor Adoptie en het Steunpunt Adoptie. Wij hebben de volgende opmerkingen en voorstellen:

- §1, tweede alinea. Het Vlaams Centrum voor Adoptie moet sowieso alle verplichtingen en opdrachten uit het Haagse adoptieverdrag nakomen (federale wetgeving, instemmingsdecreet). We stellen voor om deze alinea te schrappen.
- §2, 2°. We stellen een tegenstrijdigheid vast: artikel 7 stelt dat het Steunpunt Adoptie erkend wordt (als autonome vzw), waar de indieners hier stellen dat het Steunpunt Adoptie in de schoot van het Vlaams Centrum voor Adoptie wordt opgericht. Wij zijn voorstander van het als een erkend initiatief te zien. (Cf. de opmerkingen bij artikel 7.)
- §2, 2° en §2, 9° tot en met 12°. De taken opgesomd onder 2° a) tot en met e) en 9° tot en met 12° zijn in het huidige decreet taken van het Steunpunt Nazorg Adoptie. Wij stellen voor om deze taken aan artikel 7 toe te voegen (zie ook de eerdere opmerking daar) en ze zodoende aan het Steunpunt Adoptie toe te wijzen.
- §2, 3°. Voorstel om achteraan het volgende toe te voegen: “(...) en de doorverwijzing naar een dienst voor maatschappelijk onderzoek”. Idem voor §2, 23°.

- §2, 18°. Wij verwijzen hiervoor naar onze eerdere opmerkingen bij artikel 16 betreffende “pro-actief”.
- §2, 19°. Wij merken op dat de diensten voor maatschappelijk onderzoek in deze opsomming ontbreken. Wij stellen voor om ze aan deze opsomming toe te voegen.
- §2, 22°. Wij staan achter deze taak, maar de uitvoering ervan impliceert ook de noodzaak van bijkomende middelen.
- We stellen de toevoeging van een §2, 24° voor, in overeenstemming met de toelichting bij het voorstel van decreet (het belang van een langetermijnvisie wordt er meermaals aangehaald): “In samenspraak met de erkende voorzieningen een toekomstgerichte visietekst opstellen en de naleving ervan opvolgen”.
- §3. Vraag om hier niet naar een bijkomende klachtendienst te gaan. Kind en Gezin beschikt over een klachtendienst die ook bevoegdheid heeft om de klachten m.b.t. adoptie te behandelen. Het lijkt ons geen efficiënte aanwending van middelen om een bijkomende klachtendienst in te stellen gezien er één is aangesteld die reeds gebonden is aan het klachtendecreet.
- §4, 2°. “Ontwikkelen van terreinexpertise” vinden we een vage formulering. Vraag om dit scherper stellen.
- §5. Het Vlaams Centrum voor Adoptie kan als afdeling binnen Kind en Gezin geen samenwerkingsakkoorden afsluiten (een afdeling beschikt niet over rechtspersoonlijkheid). Kind en Gezin zal dergelijke akkoorden moeten sluiten.
- §8. We stellen voor dat de indieners scherper definiëren. Hoe zullen de vertegenwoordigers worden aangeduid? Komen enkel erkende voorzieningen in aanmerking?
- Met betrekking tot het raadgevend comité en de positionering van het Vlaams Centrum voor Adoptie, cf hierboven in inleiding. Een raadgevend comité wordt opgericht in de schoot van een agentschap. Kind en Gezin beschikt in die zin over een raadgevend comité, wel enkel met adviesfunctie en niet met een beheersfunctie.
- Aangezien het Vlaams Centrum voor Adoptie een afdeling is binnen Kind en Gezin, blijft Kind en Gezin de instantie die de bevoegdheid krijgt, de verantwoordelijkheid draagt en hierop kan worden aangesproken via de rechtspersoonlijkheid.

Art. 21. We stellen voor om §1, §2 en §3 te schrappen (en desgewenst de taken van §2 en §3 toe te voegen aan het takenpakket van het Vlaams Centrum voor Adoptie, artikel 20). Je hoeft niet decretaal te regelen dat er een Vlaamse adoptieambtenaar wordt benoemd (bij Kinderopvang wordt er bijv. ook geen Kinderopvangambtenaar decretaal aangeduid).

Art. 22. Gezien het vorige decreet wordt opgeheven bestaat er ook geen “Steunpunt Nazorg Adoptie”. Je kan hier niet meer naar verwijzen. (Zie onze opmerkingen bij artikel 7 i.v.m. met het nieuwe Steunpunt Adoptie.)

Art. 25. Zoals reeds aangehaald (zie opmerkingen bij artikel 3) is het beter om te spreken over “individuele adoptie”. Er is hier een vergetelheid in vergelijking met de toelichting bij het decreet (de indieners stellen immers, cf. p. 10: “Zelfstandige adoptie van niet-gekende kinderen blijft enkel mogelijk in landen die het Haags Verdrag ratificeerden.”). Wij stellen daarom voor dat dit uitgangspunt uitgewerkt wordt in artikel 25. Daarom volgend voorstel:

“§2. Het buitenlandse kanaal vermeld in §1 wordt beperkt tot een kanaal waarvan het herkomstland het Haags verdrag ratificeerde”.

Hierbij moet erop worden toegezien dat intrafamiliale adoptie mogelijk blijft uit niet-Haagse landen. De formulering hiervan moet omzichtig; een wettelijke definitie bestaat voorlopig niet. Weliswaar is er het wetsvoorstel “Regularisatie” neergelegd door mevr. Catherine Fonck. Artikel 2, §2 van dit voorstel (in te schrijven als 365-6 § 2 van het Burgerlijk Wetboek) is relevant m.b.t. de definiëring van “intrafamiliaal”: “Het kind is tot in de vijfde graad verwant met de adoptant, met zijn echtgenoot of met de persoon met wie hij samenwoont, zelfs overleden, of het kind heeft het dagelijkse leven op een duurzame wijze gedeeld met de adoptant of de adoptanten met een relatie zoals geldt voor ouders alvorens de adoptant of de adoptanten enige stappen met het oog op de adoptie heeft (hebben) ondernomen.”

Art. 27. In §1 moeten de diensten voor maatschappelijk onderzoek worden toegevoegd. We veronderstellen immers dat Kind en Gezin/ het Vlaams Centrum voor Adoptie, als de voor adoptie verantwoordelijke overheidsinstantie ook op deze door Kind en Gezin erkende diensten het toezicht uitoefent.

We vragen ons af waarom §2 herschreven werd. De huidige formulering in het adoptiedecreet lijkt ons beter aan te sluiten, gelet op het beleid van de Vlaamse overheid ter zake. Daarom het volgende voorstel: “Het toezicht ter plaatse gebeurt door de personeelsleden van het intern verzelfstandigd agentschap Zorginspectie, opgericht bij besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004. Zij krijgen daartoe de vrije toegang tot de lokalen van deze diensten. Zij hebben het recht alle administratieve stukken te raadplegen en krijgen op hun verzoek toegang tot de individuele dossiers en wachtlijsten”.

Art. 28. Wij vragen ons af waarom de bepaling uit het huidige decreet artikel 28, §4 niet wordt hernomen, gezien het belang van een degelijk en centraal dossierbeheer (in het bijzonder m.b.t. het inzagerecht voor geadopteerden). Daarom het volgende voorstel tot toevoeging: “Iedereen die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde en dit dossier niet aan het Vlaams Centrum voor Adoptie heeft bezorgd na de inwerkingtreding van dit decreet, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één maand of met een geldboete van 2,5 tot 25 euro”.

2. Bespreking van het voorstel van decreet van Van der Borghet *et al.*

Een aantal van de opmerkingen en voorstellen gemaakt bij het voorstel van decreet van mevr. De Wachter zijn ook hier van toepassing (bijv. zelfstandige vs. individuele adoptie, geschiktheidsvonnis i.p.v. “beginseltoelating”, vermelding van het samenwerkingsakkoord, onze opmerkingen m.b.t. toevoegingen aan het verslag maatschappelijk onderzoek, scherper stellen van “terreinexpertise”) en zullen wij niet herhalen. Het volstaat om onze opmerkingen en voorstellen bij het voorstel van De Wachter *et al.* over te nemen.

In grote lijnen zien we in het voorstel van decreet van Van der Borghet *et al.* de volgende verschilpunten in vergelijking met het eerst besproken voorstel:

- Geen vermelding van “het principe van instroombeheer”.
- De voorbereidingscentra blijven afzonderlijk bestaan, de taken van het huidige Steunpunt Nazorg Adoptie worden integraal opgenomen in het Vlaams Centrum voor Adoptie. Dit i.t.t. het voorstel van mevr. De Wachter *et al.* waar voorbereiding en nazorg in één vereniging worden ondergebracht (Steunpunt Adoptie) en bepaalde

taken die in het huidige decreet onder het Steunpunt Nazorg Adoptie vallen bij het Vlaams Centrum voor Adoptie terecht komen.

- De diensten voor maatschappelijk onderzoek worden opgeheven. De uitvoering van het maatschappelijk onderzoek wordt ondergebracht bij het Vlaams Centrum voor Adoptie.
- Er wordt een nieuw Vlaams Centrum voor Adoptie opgericht met als beheersvorm een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid. Vanuit deze beheersvorm wordt er een klachtendienst opgericht, de erkenning van voorzieningen gedelegeerd, mogelijke samenwerkingsakkoorden gesloten en een raadgevend comité opgericht. (Deze mogelijkheden – op uitzondering van de delegatie van de erkenning – komen ook terug in het voorstel van mevr. De Wachter maar zijn aldaar, zoals vermeld, problematisch gezien het Vlaams Centrum voor Adoptie er geen IVA maar een afdeling is.)
- Zelfstandige adoptie wordt niet beperkt tot Haagse landen.

Concreet hebben we de volgende opmerkingen en voorstellen:

Art. 5. Wij zouden het een goede zaak vinden mocht de verkenningssessie verplicht worden. Zie hiervoor onze voorstellen onder artikel 15 van het voorstel van decreet van mevr. De Wachter *et al.*

Art. 9 en 10. Op basis van deze artikels wordt de uitvoering van het maatschappelijk onderzoek toegevoegd aan de opdrachten van het Vlaams Centrum voor Adoptie. Het betreft hier een andere beleidsoptie dan in het voorstel van mevr. De Wachter *et al.* Wijzelf vinden het belangrijk dat de bestaande expertise waarover de Centra voor Algemeen Welzijnswerk beschikken, wordt gevaloriseerd. Daarom achten we het niet noodzakelijk dat deze dienst wordt overgeheveld en in de schoot van een overheidsinstantie wordt uitgeoefend.

Art. 14. Wat 2° betreft, zie onze opmerkingen bij artikel 15 van het voorstel van decreet van mevr. De Wachter *et al.*

Art. 18. In artikel 18 e.v. wordt de oprichting van een intern verzelfstandigd agentschap beschreven. Het betreft een beleidsoptie waarachter wij ons niet kunnen scharen. De missie van Kind en Gezin (“Kind en Gezin wil, samen met zijn partners, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is of opgroeit, zo veel mogelijk kansen creëren”) sluit perfect aan bij het adoptiebeleid dat we willen voeren. Naast het inhoudelijk deficit dat het weghalen van adoptie als beleidsthema van Kind en Gezin zou impliceren, moeten de indieners ook rekenen op aanzienlijke meerkosten (niet enkel wordt Kind en Gezin vandaag reeds ondergefinancierd voor de personeel- en werkingskosten van de VCA, bovendien verdwijnen de schaalvoordelen die gerealiseerd worden door het ingebed zijn bij Kind en Gezin – logistieke, IT-gerelateerde, dienstverlenende en juridische ondersteuning).

Verder hebben we de volgende opmerkingen bij artikel 18:

- §2, 20°. Dit punt moet getoetst worden aan de privacywetgeving. Indien het behouden blijft stellen we voor om het consulteerbaar maken te koppelen aan de toestemming hiertoe van de betrokken adoptanten.

- §2, 21°. Wat dit punt betreft refereren we aan onze opmerkingen bij artikel 16 van het voorstel van decreet van mevr. De Wachter *et al.* Wij hernemen de voorstellen die we daar maken.
- §9. We stellen voor om dit onmiddellijk toe te wijzen aan de Zorginspectie, cf. ons voorstel bij artikel 27 van het voorstel van decreet van mevr. De Wachter *et al.*

3. Besluit

Voorliggende voorstellen vertrekken grotendeels vanuit dezelfde vaststellingen, maar maken niettemin een aantal uiteenlopende beleidskeuzes. Er worden belangrijke fundamenteën gelegd voor een nieuw adoptiebeleid.

Volgende elementen vinden wij daarbij cruciaal:

- De bundeling van voorbereiding en nazorg. Op die manier creëren we een sterke en stabiele partner in de adoptiesector die over voldoende expertise beschikt.
- Werk maken van een sterk instroombeheer.
- Het behoud van de expertise van de Centra voor Algemeen Welzijnswerk inzake het uitvoeren van het maatschappelijk onderzoek.
- Een versterking van het kanaalonderzoek, zowel in de breedte als in de diepte, zowel voor wat betreft de adoptiediensten als wat betreft het Vlaams Centrum voor Adoptie.
- De positionering van het adoptiebeleid bij Kind en Gezin in een afzonderlijke afdeling met afdelingshoofd. De missie en omkadering van Kind en Gezin sluit immers aan bij het adoptiebeleid dat we beogen

Wij pleiten ervoor om maximaal rekening te houden met de besluiten van de staten-generaal inzake interlandelijke adoptie en de visie(s) van de sector zoals deze in de commissievergadering van 19 oktober jl. aan bod kwamen.

Katrien Verhegge
Administrateur-generaal Kind en Gezin

- .